

**Program de dezvoltare a domeniului controlului de
stat pentru anii 2025-2028**

I. INTRODUCERE

1. Programul de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025 – 2028 (în continuare – Program) este un document de politici publice pe termen mediu ce descrie direcțiile prioritare de intervenție pentru consolidarea capacităților organelor de control ale Republicii Moldova, având în vedere pregătirea pentru aderarea la Uniunea Europeană.
2. Rapoartele de monitorizare ale Comisiei Europene pentru alte țări din regiune, aflate în proces de aderare (Albania, Macedonia de Nord, Serbia) evidențiază necesitatea realizării reformelor instituționale și implementării practicilor europene, în scopul eficientizării activității organelor de control.
3. Cele mai importante probleme semnalate țin de implementarea eficientă a reglementărilor Uniunii Europene, dotarea tehnică insuficientă a organelor de control (laboratoare, sisteme informaționale), competență/pregătirea resurselor umane, inclusiv atragerea tinerilor specialiști și retenția acestora, profesionalismul inspectorilor în aplicarea uniformă a legislației din domeniile de competență, capacitatea redusă de asigurare a abordării științifice pentru analiza riscurilor.
4. Rapoartele Comisiei Europene subliniază necesitatea de a avea un număr suficient de personal specializat în autoritățile de control, o coordonare mai bună și o aplicare mai eficientă a măsurilor bazate pe evaluarea riscurilor. De asemenea, se pune accent pe importanța unor mecanisme de monitorizare eficiente, formarea continuă a personalului și implementarea unor reglementări conforme cu acquis-ul Uniunii Europene. În acest context, reformele pentru consolidarea capacităților organelor de control sunt esențiale pentru îmbunătățirea conformității cu reglementările Uniunii Europene, obiectivul principal fiind asigurarea unei implementări eficiente a acestora după transpunerea lor în legislația națională.
5. Domeniile de interes sporit abordate în rapoartele de monitorizare includ: supravegherea pieței, siguranța alimentelor, relațiile de muncă, protecția mediului, transport, sănătate publică. Aceste domenii cuprind, în esență, majoritatea agenților economici și organelor de control care efectuează cel mai mare număr de controale conform datelor statistice.
6. În prezent, Republica Moldova se confruntă cu dificultăți în crearea noilor sisteme de control și eficientizarea celor existente, în scopul respectării principiilor bunei reglementări, precum cele prevăzute în Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat¹ (în continuare Legea nr. 131/2012) și în bunele practici internaționale. Soluționarea acestor provocări va avea un impact pozitiv asupra procesului de integrare europeană, facilitând accesul la piața internă a Uniunii Europene și sporind încrederea investitorilor.
7. Mai multe țări membre ale Uniunii Europene au adoptat în ultimul deceniu legi speciale pentru a îmbunătăți domeniul controalelor, sau sunt în curs de adoptare a unei astfel de legislații, cum ar fi: Slovenia, Lituania, Grecia, Franța, Italia și Țările de Jos. Aceste state au elaborat și implementat, programe de transformare pe termen scurt și mediu în domeniul controalelor. Aceste exemple, precum și alte experiențe atât din Uniunea Europeană, cât și din statele membre ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, constituie puncte de referință esențiale pentru prezentul Program.
8. Povara administrativă, inclusiv birocrăția excesivă și procedurile redundante de control, afectează negativ întreprinderile și reduce competitivitatea acestora pe piață, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii, care sunt afectate, având resurse limitate pentru a gestiona sarcinile administrative impuse de sistemul actual de control.
9. Reducerea poverii administrative este crucială pentru susținerea creșterii economice și pentru crearea unui mediu de afaceri mai atractiv și competitiv. Un sistem de control reformat, bazat pe analiza eficientă a riscurilor, va permite reducerea controalelor nejustificate, concentrând resursele

¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142793&lang=ro

organelor de control acolo unde gradul de risc este mai mare. Astfel, presiunea asupra mediului de afaceri va scădea, permițând companiilor să-și dezvolte activitățile fără constrângeri administrative inutile.

10. În contextul aderării la Uniunea Europeană, capacitatea organelor de control de a oferi agenților economici suport activ și ghidare este esențială pentru facilitarea conformării cu reglementările europene. Integrarea în Uniunea Europeană presupune un set complex de standarde și cerințe de conformitate care acoperă domenii diverse, precum siguranța produselor, protecția mediului, sănătatea publică, fiscalitatea, piața muncii și multe altele. Astfel, întreprinderile, mai ales cele mici și mijlocii, se pot confrunta cu provocări majore în încercarea de a se adapta noilor reguli.

11. Pentru a susține tranziția la aceste standarde, organele de control urmează să accepte o abordare consultativă și să pună accent pe instruirea și conformarea benevolă a agenților economici, nu doar pe sancționare. În acest sens ar putea fi creat un mecanism mult mai eficient și mai comprehensiv. De exemplu, consultarea privind procedurile tehnice, bunele practici de conformare, precum și adaptarea documentației necesare la standardele UE ar aduce plus valoare atât organelor de control, cât și mediului de afaceri. Astfel, organele de control ar contribui la creșterea gradului de conformare din partea mediului de afaceri și la consolidarea unui climat favorabil pentru investiții, bazat pe încredere și transparență.

12. Prin urmare, Programul își propune să rezolve aceste probleme prin dezvoltarea unui sistem de control eficient și bine orientat, care să sprijine conformitatea cu cerințele europene și să reducă povara administrativă asupra mediului de afaceri. În acest mod, va fi facilitată integrarea pe piața europeană, iar Republica Moldova va demonstra capacitatea de a implementa și menține standardele Uniunii Europene, contribuind la crearea unui mediu economic stabil, transparent și favorabil dezvoltării durabile.

13. Programul este elaborat de către Cancelaria de Stat cu suportul Proiectului „Fondul de Consiliere în Politici”, finanțat de Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) în Moldova” și a fost consultat cu experții Băncii Mondiale.

14. În scopul respectării prevederilor art.32 alin. (1)-(3) și art.34 alin. (1) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, Capitolului II din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică, anunțurile privind inițierea elaborării conceptului și a proiectului Programului în cauză au fost plasate pe pagina web oficială a Cancelariei de Stat, în compartimentul transparență decizională, precum și pe portalul www.particip.gov.md²

15. Prin Ordinul Cancelariei de Stat nr. 149 din 29.10.2024 a fost creat grupul de lucru pentru elaborarea Programului, format din reprezentanții organelor de control și ai mediului de afaceri. Consultările pe platforma grupului de lucru au avut loc în cadrul ședințelor din data de 15 noiembrie 2024 și 6 decembrie 2024. Conceptul Programului a fost aprobat la ședința Consiliului pentru coordonarea dezvoltării durabile din 5 noiembrie 2024. Suplimentar, proiectul a fost prezentat și discutat în cadrul ședinței Consiliului național de soluționare a disputelor din 20 decembrie 2024³.

² <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-hotararii-de-guvern-privind-aprobarea-programului-de-dezvoltare-a-domeniului-controlului-de-stat-pentru-anii-2025-2028/13379>

³ <https://controale.gov.md/documents/11927/0/15.01.2025/52b935b4-fa36-4d47-ba06-7aa2ff36ff57>

II. ANALIZA SITUAȚIEI

16. Începând cu anul 2016, Guvernul a inițiat derularea unei reforme instituționale și normative profunde în domeniul controlului de stat în scopul eliminării situațiilor de abuz, micșorării poverii administrative pentru mediul de afaceri și eficientizării controlului de stat asupra activității de întreprinzător. Reforma s-a axat pe o abordare complexă, care presupunea aplicarea și implementarea unor măsuri și mecanisme pentru sporirea transparenței controalelor de stat, eficientizarea activității inspectorilor, disciplinarea acestora și descurajarea practicilor abuzive, prin uniformizarea procedurilor și reducerea birocrăției, aplicarea unui sistem informațional de stat unic pentru înregistrarea și gestionarea documentelor aferente controlului de stat, punerea accentului pe controalele planificate și reducerea celor inopinate, limitarea aplicării măsurilor restrictive și a sancțiunilor. În prezent, conceptul controlului de stat se bazează pe analiza și gestionarea riscurilor prin intervenții punctate doar acolo unde cu adevărat este necesar, având drept obiectiv asigurarea eficienței maxime cu costuri minime, fapt ce presupune capacități de logistică și analiză considerabile ale organelor de control.

17. Reforma a redus semnificativ numărul organelor de control, de la 34 la 18, cu scopul de a le consolida și eficientiza activitatea. Principiile de bază ale acestei restructurări au inclus: comasarea organelor de control pe domenii similare, evitarea dublării domeniilor de control și adaptarea la necesitățile mediului de afaceri, efectuarea controalelor comune/combrate și uniformizarea procedurilor. Reducerea numărului de autorități administrative a asigurat economii la nivel de administrație și infrastructură, permițând utilizarea mai corectă a resurselor pentru efectuarea controalelor, astfel facilitând implementarea unor sisteme moderne de analiză a riscurilor și de gestiune electronică a documentelor. Reforma a avut ca obiectiv principal crearea unui sistem de control eficient și obiectiv, luând în considerare nevoile agenților economici.

18. În prezent, conform Legii nr. 131/2012, există 20 organe de control, dintre care 15 sunt în subordinea Guvernului, după cum urmează:

- 1) Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor;
- 2) Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor;
- 3) Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică;
- 4) Agenția Națională pentru Sănătate Publică;
- 5) Inspectoratul pentru Protecția Mediului;
- 6) Serviciul Vamal;
- 7) Serviciul Fiscal de Stat;
- 8) Agenția Națională Transport Auto;
- 9) Autoritatea Aeronautică Civilă;
- 10) Agenția Navală;
- 11) Inspectoratul de Stat al Muncii;
- 12) Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice;
- 13) Agenția Feroviară;
- 14) Agenția pentru Securitate Cibernetică;
- 15) Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale;

18¹. Următoarele 5 organe de control sunt în subordinea Parlamentului:

- 1) Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;
- 2) Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației;
- 3) Consiliul Coordonator al Audiovizualului;
- 4) Consiliul Concurenței;
- 5) Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

19. La baza reformelor instituționale și normative în domeniul controlului de stat, fie că ne referim la reformele inițiate în anul 2012 sau cele majore din anii 2016-2018, au stat principiile și bunele practici

promovate de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE). Principiile și recomandările OCDE stau la baza viziunilor și modului de organizare a controlului de stat și a sistemului de punere în aplicare a politicilor din cadrul Uniunii Europene. Cele mai relevante principii și recomandări sunt expuse sumar în mod periodic în publicațiile oficiale ale OCDE⁴.

20. Controalele de stat reprezintă una dintre cele mai importante modalități de a aplica reglementările și de a asigura conformitatea. După cum se arată deja în Principiile de bune practici ale OCDE pentru controale și asigurarea respectării normelor (OCDE, 2014⁵), controalele au în comun multe activități de bază relevante pentru toate sau majoritatea sectoarelor. Aceste aspecte includ planificarea și o mai bună direcționare, comunicarea, prevenirea corupției și promovarea comportamentului etic la efectuarea controalelor de stat.

21. Un instrument simplu pentru evaluarea nivelului de dezvoltare a sistemului controlului de stat și aplicarea legii într-o anumită instituție sau structură, pentru a identifica punctele forte și punctele slabe, precum și domeniile de îmbunătățire sunt cele 11 principii de bune practici ale OCDE pentru controale și asigurarea respectării normelor, plus un al doispzecelea criteriu pentru performanța reală „verificarea realității”⁶.

Cele 12 criterii sunt:

1) *Aplicarea bazată pe dovezi*: Aplicarea reglementărilor și controalele trebuie să se bazeze pe analize și dovezi, iar rezultatele trebuie evaluate în mod regulat.

2) *Selectivitate*. Presupune controale selective, fără a viza și controla toate aspectele, existând alte modalități de a atinge a obiectivelor.

3) *Controalele trebuie să fie proporționale și bazate pe riscuri*. Frecvența controalelor și resursele alocate urmează să fie proporționale nivelului de risc, iar acțiunile și măsurile de constrângere trebuie să vizeze reducerea riscului identificat.

4) *Reglementare receptivă*. Controlul și reglementarea acestuia urmează să se bazeze pe „principiile reglementării receptive”: intervențiile organului de control și măsurile aplicate trebuie să fie racordate în funcție de profilul persoanei controlate și comportamentul acesteia.

5) *Viziune pe termen lung*. Trebuie să fie adoptate politici și mecanisme instituționale privind controalele și punerea în aplicare a reglementărilor cu obiective clare și foi de parcurs pe termen lung.

6) *Coordonare și consolidare*. Funcțiile de control urmează să fie coordonate și, dacă este necesar, consolidate: mai puține dublări și suprapuneri vor asigura o mai bună utilizare a resurselor administrative, minimizarea poverii pentru persoanele supuse controlului și maximizarea eficienței activității organelor de control.

7) *Guvernare transparentă*. Structurile instituționale și politicile de resurse umane alocate ar trebui să se bazeze pe transparență, profesionalism și orientare către rezultate. Sistemul de implementare a cadrului normativ trebuie să fie integru și independent de influența politică, iar eforturile de asigurare a conformității urmează a fi recompensate.

8) *Integrarea informațiilor*. În sistemul de control de stat trebuie utilizate comunicațiile și tehnologiile informaționale pentru asigurarea transparenței, analiza riscurilor, coordonarea și schimbul de informații, precum și utilizarea optimă a resurselor.

⁴ <https://www.oecd.org/en/publications.html>

⁵ OCDE (2014), Aplicarea reglementărilor și controalelor, Principiile OCDE de bune practici pentru politica de reglementare, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264208117-en>.

⁶ OCDE (2018), Setul de instrumente OCDE privind aplicarea reglementărilor și inspecțiile, OECD Publishing, Paris, https://www.oecd.org/en/publications/oecd-regulatory-enforcement-and-inspections-toolkit_9789264303959-en.html

9) *Proces clar și echitabil*. Trebuie să fie asigurate reguli clare de efectuare a controalelor prin adoptarea cadrului normativ coerent privind organizarea și desfășurarea controalelor de stat, care să specifice expres drepturile și obligațiile inspectorilor și ale persoanelor controlate.

10) *Promovarea conformității*. Transparența și conformarea benevolă în sistemul de control trebuie promovate prin intermediul mai multor instrumente – controale consultative, ghiduri, îndrumări, ș.a.

11) *Profesionalism*. Inspectorii trebuie să fie instruiți și îndrumați pentru a asigura un nivel înalt de profesionalism, integritate, consecvență și transparență. Acest lucru necesită instruiți concentrată atât pe abilitățile tehnice, coerența, integritatea profesională și corectitudinea acțiunilor.

12) *Verificarea realității*. Organele de control, dar și întregul sistem instituțional de punere în aplicare a legislației, trebuie să asigure performanța așteptată de societate, din perspectiva nivelului general de satisfacție, eficiență și eficacitate.

22. Evaluarea sistemului controlului de stat și aplicarea legii este complexă: implică analiza legislației, a structurilor instituționale, a personalului și a practicilor, într-o serie de domenii de reglementare și sectoare. Multe criterii nu sunt ușor de transpus în indicatori măsurabili direct, iar datele nu sunt întotdeauna ușor disponibile. Utilizarea criteriilor enumerate presupune analiza subcriteriilor descrise în Program pentru a defini cât mai precis posibil și clarifica modul de evaluare a acestora. Un sistem bun de control de stat și de asigurare a respectării legislației ar trebui să vizeze simultan obținerea celor mai bune rezultate posibile în ceea ce privește prevenirea sau atenuarea riscurilor și promovarea prosperității economice, creșterea bunăstării și urmărirea interesului public (OCDE, 2012⁷) (cum ar fi, de exemplu, îmbunătățirea calității mediului, a siguranței și sănătății publice, a calității educației etc.), fără a crește excesiv costurile pentru stat și povara pentru subiecții reglementați și să asigure încrederea și satisfacția părților interesate, ale căror perspective sunt adesea contradictorii (întreprinderi, organizații ale societății civile etc.).

A) Cele mai bune practici internaționale – modele în statele membre ale Uniunii Europene.

23. Slovenia a fost unul dintre primele state membre ale Uniunii Europene care a adoptat o legislație orizontală privind controalele de stat în anul 2002. Legea a stabilit cerințe minime de competențe și certificare pentru recrutarea inspectorilor, a creat un organism de coordonare pentru toate inspectoratele și a stabilit reguli procedurale generale și unificate pentru toate controalele. A fost unul dintre elementele unei reforme care a vizat, de asemenea, o consolidare a organelor de control pentru reducerea numărului acestora.

24. Lituania⁸ este un exemplu de eforturi continue de îmbunătățire a domeniului controalelor de stat, cu un program guvernamental de dezvoltare aprobat în 2012, care continuă a fi implementat și în prezent. Bazele legale au fost puse cu un capitol specific al Legii procedurilor administrative adoptate în 2012, care a introdus în special prevederi esențiale privind controalele bazate pe risc, cerința de a oferi consiliere și îndrumări entităților reglementate, un cadru de consiliere care să fie obligatoriu pentru autoritățile de reglementare (astfel încât persoanele controlate să nu poată fi pedepsite pentru că au urmat de fapt prescripțiile organului de control), precum și un nivel flexibil de sancționare în baza istoricului general al conformității. Aceasta a fost urmată de o mai mare cooperare între inspectorate, multe dintre care au fost de acord să nu sancționeze, în general, persoanele controlate în primii ani de funcționare, cu excepția unor încălcări foarte grave, periculoase și/sau intenționate. Ministerul Economiei a adoptat în anul 2014 ghiduri privind planificarea bazată pe riscuri și liste de verificare, pentru a ajuta inspectoratele să se dezvolte. În anul 2015, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică a revizuit politica de reglementare la cererea Guvernului și a elaborat recomandări privind schimbările instituționale și metodologice, în special în ceea ce privește mediul și controlul construcțiilor. În anul 2017, Ministerul Economiei a introdus un instrument denumit

⁷ OCDE (2012), Recomandarea Consiliului privind politica de reglementare și guvernanță, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264209022-en>.

⁸ https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2015/07/regulatory-policy-in-lithuania_g1g57089/9789264239340-en.pdf

„Scorecard”⁹ pentru a măsura performanța și progresul organelor de control în raport cu principiile de bune practici ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică. Urmărirea și publicarea anuală a acestor indicatori de performanță reprezintă o metodă de îmbunătățire a performanței, fiind un model de urmat pentru alte țări. Din anii 2022-2023, Serviciul Alimentar și Veterinar de Stat al Lituaniei și Departamentul pentru Protecția Mediului s-au angajat într-o revizuire amănunțită a structurii interne, a alocării resurselor și numărului de personal necesar. Obiectivele reformei constau în corelarea mai bună a resurselor disponibile cu riscurile reale, pentru a răspunde eficient la riscurile cu impact mare. Reducerea treptată a numărului de personal, cu menținerea resurselor bugetare alocate, urmărește majorarea salariilor și creșterea profesionalismului acestor instituții.

25. În urma reformei profunde a sistemului de licențiere, ca parte a programului de reformă structurală în urma crizei financiare și bugetare, Grecia¹⁰ a adoptat reguli și principii generale pentru controale prin Legea nr. 4512/2018. În cadrul Ministerului Dezvoltării Economice și Investițiilor a fost înființată o direcție specializată pentru a urmări implementarea reformei de licențiere și control. Totuși, acest exemplu nu reprezintă cea mai bună practică din cauza lipsei de autoritate asupra altor ministere, iar implementarea a fost inefficientă, cel puțin pe partea de controale, cu toate că legislația a fost bazată pe principiile de bune practici ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică și acoperă toate domeniile relevante, de la coordonarea între organele de control, prin sisteme de date, metode, promovarea conformității, până la managementul performanței.

26. Deși cu o sferă de aplicare mai limitată, Franța¹¹ a introdus inovații importante în ceea ce privește numărul controalelor de stat reglementate din 2018 prin Legea ESSOC (denumită „*Loi du Droit à l'Erreur*”). Organele de control franceze sunt mai tolerante cu privire la anumite erori, în măsura în care acestea sunt neintenționate și persoana controlată este suficient de proactivă pentru a le corecta imediat. Același lucru este valabil și pentru documentele legale care sunt învechite. Mai exact, a fost adoptat „dreptul de a face greșeli”, o normă prin care încălcările făcute pentru prima dată, care nu creează prejudicii semnificative și nu sunt intenționate, nu trebuie să fie sancționate de organele de control. Acest lucru îmbunătățește semnificativ situația întreprinderilor, care nu mai sunt penalizate pentru greșeli minore, în special în ceea ce privește raportarea obligatorie către organismele guvernamentale. De asemenea, întreprinderile au dreptul de a solicita controale preventive pentru a determina conformitatea fie a operațiunilor în derulare, fie a unui proiect. În astfel de cazuri, persoana controlată plătește pentru timpul organelor de control, dar primește recomandări de la acestea, care oferă certitudine de reglementare pentru deciziile de investiții și dezvoltare.

27. În Italia¹², în anul 2012 a fost inițiată reforma cadrului normativ în scopul reducerii poverii administrative asupra mediului de afaceri. Implementarea noilor reglementări a fost deficitară în majoritatea domeniilor de control, ceea ce a condus la adoptarea unor noi legi în anii 2022 și 2024. Astfel, cadrul normativ a stabilit competența Guvernului pentru reglementarea controalelor și a impus o abordare bazată pe riscuri și necesitatea diminuării poverii pentru întreprinderile cu risc scăzut, prin schimbul de date între organele de control și instituții după analiza tuturor tipurilor de controale efectuate în ultimii 3 ani. De asemenea, se solicită utilizarea avertismentelor/prescripțiilor în locul sancțiunilor directe pentru încălcările de gravitate medie, comise fără intenție. Cel mai important progres în organizarea și punerea în aplicare a controalelor în Italia a avut loc la nivel regional întrucât regiunile au competențe constituționale importante, dispun de autonomie și sunt responsabile pentru

⁹A) [https://eimin.lrv.lt/uploads/eimin/documents/files/Eimin_Lithuania%27s%20scoreboard_London%202023_\(public\).pdf](https://eimin.lrv.lt/uploads/eimin/documents/files/Eimin_Lithuania%27s%20scoreboard_London%202023_(public).pdf); B) <https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/verslo-prieziuros-politika/svieslente/>

¹⁰ <https://www.ggb.gr/el/node/1937>

¹¹ A) <https://www.ecologie.gouv.fr/politiques-publiques/loi-etat-service-dune-societe-confiance-essoc>;

B) <https://www.economie.gouv.fr/droit-erreur#>; C) <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000037307624>

¹² A) <https://www.oecd.org/en/about/programmes/dg-reform/strengthening-public-private-partnerships-in-the-delivery-of-employment-services-in-italy.html>; B) <https://www.oecd.org/en/about/programmes/dg-reform/towards-person-centered-integrated-care-in-italy.html>; C) <https://www.oecd.org/en/about/programmes/dg-reform/improving-the-recognition-of-competences-by-cpia-in-italy.html>; D) <https://www.oecd.org/en/about/programmes/dg-reform/developing-digital-skills-for-better-social-protection-services-in-italy.html>

multe domenii de control (siguranța alimentară și veterinară, cea mai mare parte a securității și sănătății în muncă, majoritatea controalelor de mediu etc.). Aceste schimbări au inclus în special dezvoltarea sistemelor informatice, îmbunătățirea analizei riscurilor, dezvoltarea și utilizarea listelor de verificare bazate pe riscuri, evaluarea coerenței abordărilor și deciziilor inspectorilor, îmbunătățirea formării inspectorilor, inclusiv metode inovatoare (de exemplu, simularea pentru a se asigura că toți inspectorii aplică normele juridice în mod similar) și dezvoltarea colaborării cu mediul de afaceri pentru informare, ghidare și promovare a conformării.

28. Țările de Jos¹³ au inițiat un program guvernamental de reformă a controalelor la începutul anilor 2000, inclusiv o consolidare semnificativă a organelor de control și crearea unui Consiliu al organelor de control (similar Consiliului național de soluționare a disputelor din Republica Moldova), cu un secretariat coordonator, pentru a facilita schimbul de cunoștințe și practici. În ultimii ani, cadrul normativ în domeniul controalelor a fost ajustat din nou, activitatea concentrându-se pe îmbunătățirea cooperării dintre instituțiile naționale și regionale și pe îmbunătățirea sistemelor de date. Guvernul olandez a propus în 2024 o nouă lege privind supravegherea controlului, care este în curs de examinare de către Parlament.

29. Toate aceste experiențe și programe în desfășurare oferă informații și baze solide pentru Republica Moldova. Pot fi utile modelul lituanian „Scorecard” pentru a evalua progresul și performanța organelor de control, „Modelul de gestionare a aplicării legii” prevăzut în legislația elenă, îmbunătățirile în planificarea bazată pe riscuri, listele de verificare și competența inspectorilor din Italia, inclusiv reformele din Olanda, Lituania și Italia.

B) Probleme privind respectarea prevederilor cadrului normativ din domeniul controlului de stat.

30. Aspectele legate de asigurarea respectării legislației privind controlul de stat sunt analizate în timpul procesului de evaluare a impactului pentru noile reglementări, iar aplicarea bazată pe dovezi reprezintă un aspect cheie care trebuie verificat atât în timpul elaborării, cât și în timpul revizuirii ex post a reglementărilor. Controalele de stat și aplicarea legii sunt tratate ca ceva ce trebuie să se întâmple mai mult sau mai puțin automat (și va fi eficient), mai degrabă decât să ia în considerare în mod specific diferitele opțiuni posibile, costurile și beneficiile acestora, precum și eficacitatea lor relativă (sau lipsa acesteia). De asemenea, examinările ex post analizează adesea costul și eficacitatea unui anumit regulament în ansamblul său, fără a lua în considerare partea de control de stat și de asigurare a respectării legislației, analizând dacă a fost conceput și pus în aplicare corect, care ar fi alternativele, dar nu se solicită întotdeauna feedback de la inspectorii sau de la părțile interesate în mod specific cu privire la controale și asigurarea respectării legislației.

31. Pentru ca sistemul de control de stat să fie conceput în mod adecvat și să atingă cel mai bun echilibru între eficiență și eficacitate, este necesar să se analizeze în mod corespunzător dacă ar fi necesare controalele și asigurarea respectării legislației pentru o propunere de reglementare, modul în care acestea ar trebui să fie organizate și dotate cu resurse, precum și metodele pe care ar trebui să le urmeze. Totuși, nu ar trebui să existe o presupunere automată că aplicarea unui anumit set de reglementări necesită o instituție ad-hoc și că aplicarea legislației este o definiție adecvată a scopului. Mai degrabă, organele de control ar trebui să aibă scopul atenuării daunelor aduse publicului. Organele de control, care nu sunt capabile să-și definească misiunea în acest fel, creează de obicei costuri semnificative, fără beneficii clare și au puține stimulente pentru a îmbunătăți abordările și metodele de obținere a rezultatelor mai bune. Performanța ar trebui evaluată în raport cu obținerea bunăstării sociale (siguranță, sănătate, protecția mediului etc.) și în raport cu îmbunătățirile în ceea ce privește conformitatea. Este indispensabil ca aceasta să fie definită ca o sarcină centrală și un indicator pentru organele de control.

32. Conform datelor prezentate de organele de control, se evidențiază probleme sistemice privind respectarea prevederilor Legii nr. 131/2012. Deși legea prevede obligația organelor de control de a

¹³ A) <https://www.rijksinspecties.nl/>; B) <https://www.rijksinspecties.nl/over-de-inspectieraad>

înregistra controalele în Registrul de Stat al Controalelor, analiza datelor arată discrepanțe semnificative între numărul controalele înregistrate în Registru și numărul controalelor raportate de către organele de control.

Tabelul 1. Numărul controalelor înregistrate în Registrul de Stat al Controalelor în raport cu numărul controalelor raportate de organele de control.

	2021	2022	2023
Numărul controalelor înregistrate	38065	39216	37097
Numărul controalelor raportate de organele de control	46611	43610	43230
Diferența față de numărul controalelor înregistrate	8546	4394	6133
Diferența în % față de numărul controalelor înregistrate	22%	11%	17%

33. Una dintre cauzele posibile ar fi că un dosar de control poate include mai multe domenii raportate drept controale distincte. De asemenea, fără bifarea butonului „finalizat” în Registru, procedurile de control nu sunt încheiate corespunzător, ceea ce duce la înregistrări incomplete.

34. O altă deficiență este emiterea de documente care nu sunt conforme cerințelor Legii nr. 131/2012, inspectorii întocmind alte tipuri de acte decât cele prevăzute de lege. Acestea sunt raportate drept controale de stat, dar nu sunt înregistrate corespunzător în Registru, afectând astfel transparența și conformitatea procesului de control.

35. Aceste neconcordanțe se datorează lipsei instruirilor corespunzătoare a inspectorilor privind utilizarea corectă a Registrului de Stat al Controalelor, deficiențelor în mecanismele interne de control ale autorităților și lipsa de responsabilitate în procesul de finalizare și raportare a controalelor. În plus, există carențe în alinierea reglementărilor interne ale organelor de control la cerințele legale, fapt ce perpetuează utilizarea unor practici defectuoase. Respectiv, sunt necesare măsuri de consolidare a conformității, de responsabilizare a inspectorilor și de revizuire a mecanismelor interne, astfel încât activitatea de control să devină mai transparentă și aliniată principiilor bunei reglementări.

36. Programul își propune să soluționeze problemele identificate prin revizuirea cadrului normativ în domeniul controlului de stat și ajustarea acestuia prin armonizarea cu legislația Uniunii Europene și principiile Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică.

37. Povara administrativă este semnificativă, în pofida reformelor implementate în ultimul deceniu. Implicarea mediului de afaceri, în special prin Consiliul Național de Soluționare a Disputelor, va contribui la ajustarea cadrului normativ și implementarea bunelor practici de conformare voluntară. Totodată, consolidarea parteneriatelor între organele de control și mediul de afaceri va contribui la diminuarea poverii administrative și pentru coordonarea activităților de control.

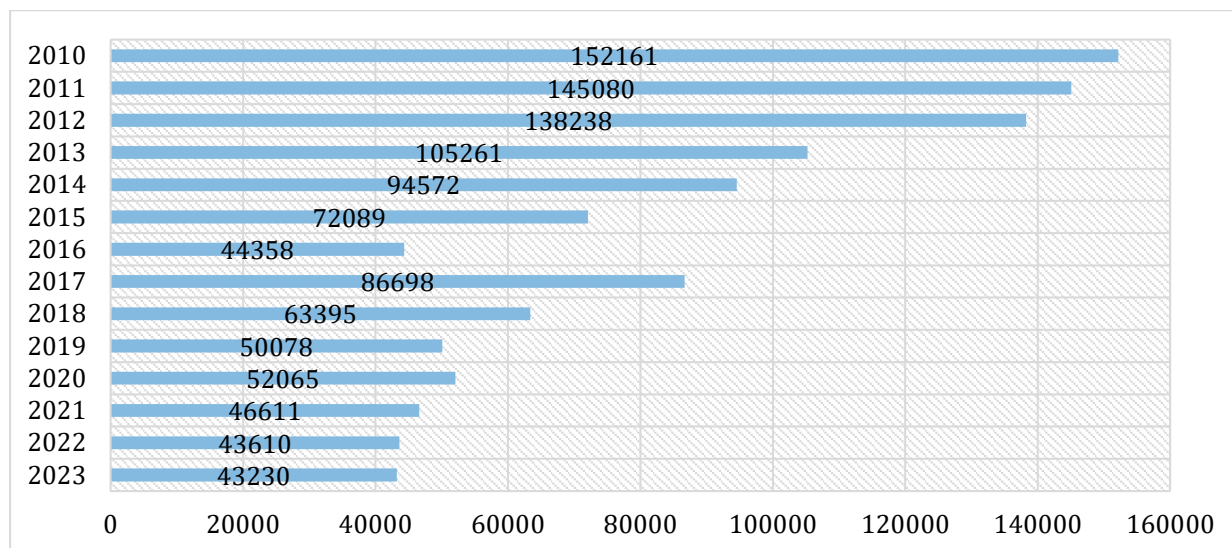
38. Analiza datelor privind controalele desfășurate între anii 2010 și 2023 atestă o diminuare considerabilă a numărului controalelor de la 152161 la 43230. Această tendință indică o schimbare semnificativă în activitatea organelor de control și trecerea de la un model bazat pe frecvență ridicată a controalelor la unul selectiv, bazat pe analiza riscurilor și eficientizarea utilizării resurselor.

39. De asemenea, această reducere poate fi explicată prin digitalizarea și automatizarea unor procese de control, astfel încât activitatea să fie mai transparentă, eficientă și mai puțin dependentă de verificările fizice. Totuși, această scădere poate prezenta și provocări, în special în ceea ce privește menținerea calității și integrității procesului de control în fața unei frecvențe mai reduse a controalelor.

40. Organele de control ar trebui să analizeze dacă sunt necesare controalele de stat sau dacă dovezile sugerează că conformitatea ar putea fi obținută prin alte mijloace (probabilitate ridicată de conformare voluntară), ar trebui să ia în considerare ce structuri, mecanisme existente ar putea fi utilizate în acest

scop și dacă acestea se dovedesc a fi insuficiente, dar controlul de stat nu pare a fi soluția optimă, ar trebui să identifice ce modificări ale cadrului normativ sunt necesare.

Diagrama 1. Numărul controalelor în perioada 2010 – 2023.

Sursa: Rapoartele Cămarilor de Stat privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător pentru anii 2022-2023.

41. Conform datelor din **Tabelul 2** în perioada anilor 2020-2023 cel mai mare număr de controale a fost realizat de către Serviciul Fiscal de Stat, cu un număr maxim de 22752 controale în anul 2020. Acest număr a scăzut treptat, ajungând la 9273 în anul 2023, printre cauze posibile fiind optimizarea procesului de control sau o schimbare în strategia de verificare fiscală. Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor menține numărul de controale efectuate pe parcursul anilor, ajungând la 20259 controale în anul 2023. Aceste variații pot fi legate de priorități diferite sau de limitarea resurselor. Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică a înregistrat, de asemenea, o scădere semnificativă, de la 866 controale în anul 2020 la 426 controale efectuate în anul 2023.

Tabelul 2. Numărul controalelor în perioada anilor 2020 – 2023.

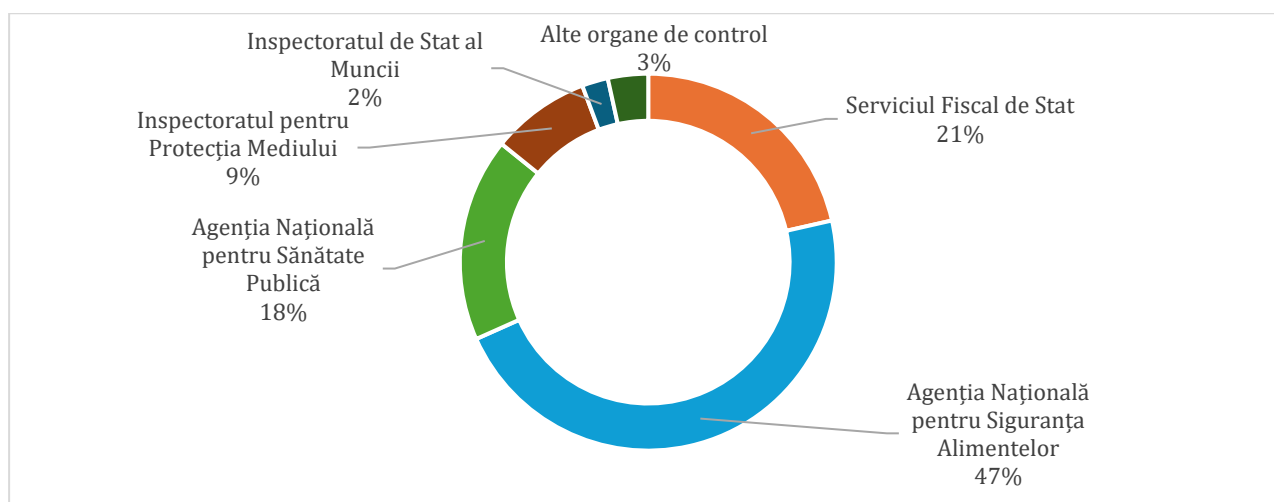
Nr. crt.	Organul de control	Numărul controalelor efectuate, total							
		2020	% din total 2020	2021	% din total 2021	2022	% din total 2022	2023	% din total 2023
1	Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor	13755	26%	14537	31%	13421	31%	20259	47%
2	Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor	363	1%	384	1%	92	0%	302	1%
3	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică	866	2%	824	2%	909	2%	426	1%
4	Agencia Națională pentru Sănătate Publică	8663	17%	7966	17%	5581	13%	7559	17%

5	Inspectoratul pentru Protecția Mediului	2138	4%	3516	8%	4070	9%	3679	9%
6	Serviciul Vamal	61	0%	65	0%	42	0%	53	0%
7	Serviciul Fiscal de Stat	22752	44%	15294	33%	16059	37%	9273	21%
8	Agencia Națională Transport Auto	444	1%	323	1%	245	1%	283	1%
9	Autoritatea Aeronautică Civilă	603	1%	674	1%	402	1%	293	1%
10	Agencia Navală	0	0%	3	0%	0	0%	0	0%
11	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
12	Inspectoratul de Stat al Muncii	1194	2%	1809	4%	1313	3%	968	2%
13	Agencia Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
14	Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică	1129	2%	1086	2%	1334	3%	0	0%
15	Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației	50	0%	50	0%	46	0%	50	0%
16	Consiliul Audiovizualului	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
17	Consiliul Concurenței	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
18	Agencia Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice	47	0%	80	0%	96	0%	85	0%
	TOTAL	52065	100 %	46611	100 %	43610	100 %	43230	100 %

Sursa: Rapoartele Cămarilor de Stat privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător pentru anii 2022-2023

42. Datele privind numărul controalelor în perioada anilor 2020-2023 scot în evidență faptul că între 93% și 97% din numărul total al controalelor sunt efectuate de 5 organe de control: Serviciul Fiscal de Stat, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Inspectoratul pentru Protecția Mediului și Inspectoratul de Stat al Muncii. Se poate observa o diferență semnificativă în volumul activităților de control între primele cinci organe de control și celelalte organe. În perioada de referință, cele cinci organe de control au înregistrat un număr constant de controale, în comparație cu restul organelor de control, al căror volum de activitate a fost mult mai redus (**Diagrama 2**). Această tendință indică o concentrare mare a activității de control în rândul primelor cinci organe de control, domeniile de competență ale căror corespund domeniilor de interes sporit în cadrul monitorizărilor efectuate de Comisia Europeană.

Diagrama 2. Ponderea primelor 5 organe de control după numărul controalelor din numărul total al controalelor efectuate în anul 2023.

43. Analizând datele referitoare la controalele desfășurate de diverse organe de control în anul 2023, se observă variații semnificative în modul de abordare a controalelor planificate și inopinate. Din numărul total de 43230 controale efectuate, 38% (16390 controale) au fost planificate, 27% (11901 controale) au fost inopinate, 35% (14939 controale) au fost inopinate în scopul eliberării actelor permise.

44. Planificarea controalelor în baza analizei riscurilor poate asigura predictibilitatea acțiunilor organelor de control și poate contribui la conformarea voluntară. Pe termen lung, o combinație echilibrată între controalele planificate și cele inopinate poate contribui la o activitate de control mai eficientă și mai predictibilă. Analiza riscurilor permite în mod explicit și clar selectivitatea controalelor de stat și diferențierea în răspunsul de asigurare a respectării legii (care să permită adaptarea la circumstanțe și proporționalitate, atât timp cât criteriile sunt clare). Totuși, există reticențe în reducerea puterii discreționare și introducerea unor abordări bazate pe riscuri, care să înlocuiască discreția individuală nelimitată cu criterii clare de direcționare și răspuns.

Tabelul 3. Ponderea controalelor planificate și inopinate din numărul total al controalelor în anul 2023.

Nr. crt.	Organul de control	Total	Planificate		Inopinate	
		2023	2023	% din total 2023	2023	% din total 2023
1	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	20259	8554	42%	11705	58%
2	Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor	302	219	73%	83	27%
3	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică	426	363	85%	63	15%
4	Agenția Națională pentru Sănătate Publică	7559	4079	54%	3480	46%
5	Inspectoratul pentru Protecția Mediului	3679	1483	40%	2196	60%
6	Serviciul Vamal	53	48	91%	5	9%
7	Serviciul Fiscal de Stat	9273	642	7%	8631	93%
8	Agenția Națională Transport Auto	283	275	97%	8	3%
9	Autoritatea Aeronautică Civilă	293	222	76%	71	24%

10	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	0	0	0%	0	0%
11	Inspectoratul de Stat al Muncii	968	382	39%	586	61%
12	Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației	50	42	84%	8	16%
13	Agencia Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice	85	81	95%	4	5%
	TOTAL	43230	16390	100%	26840	100%

Sursa: *Rapoartele Cămarilor de Stat privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător pentru anii 2022-2023.*

45. Deși, Legea nr. 131/2012 pune accent pe principiul prevenirii încălcării legislației prin aspectul consultativ al controlului și acordarea suportului persoanelor supuse controlului, în practică, controlul de stat rămâne predominant punitiv. Acesta este perceput preponderent drept o activitate de depistare și sancționare a încălcărilor.

46. Aplicarea legii trebuie să obțină un efect de descurajare, sancțiunile să depășească beneficiile potențiale ale încălcărilor, dar ar trebui să fie și suficient de flexibile pentru a fi aplicate efectiv. Dacă sunt disponibile doar sancțiuni foarte severe (de exemplu, sistarea activității), atunci acestea vor fi foarte rar utilizate, deoarece consecințele economice, sociale și potențialele reacții ar fi considerabile. Prin urmare, legislația ar trebui să prevadă o serie de răspunsuri diferențiate, cu includerea într-o listă publică sau afișarea rezultatelor controalelor (folosind stimulentele publicității negative pentru a stimula schimbarea comportamentului), prin amenzi sau compensarea profiturilor necuvenite. În același timp, organele de control ar trebui să se asigure că se efectuează controale subsecvente pentru a asigura conformitatea deplină în cazurile de utilizare a unor răspunsuri "mai blânde" (de ex: utilizarea prescripției sau a planului de remediere pentru înlăturarea încălcărilor depistate).

47. Măsurile restrictive reprezintă acțiuni și/sau inacțiuni dispuse de către organul de control pentru eliminarea sau diminuarea unui pericol iminent și imediat. Totuși, o serie de măsuri restrictive prevăzute de lege au aspect punitiv fără a contribui la prevenirea unor potențiale pericole și necesită a fi revizuite.

48. Măsurile restrictive se aplică doar în cazul unor încălcări foarte grave. În lipsa unor reglementări exprese cu privire la tipul de măsuri, cazurile în care pot fi aplicate și procedura de aplicare, inspectorul poate impune prescripții și măsuri restrictive în mod discreționar.

49. Pentru a dezvolta un sistem de control de stat receptiv, bazat pe riscuri, este esențial ca activitățile și obiectivele sale să fie diferențiate de cele ale sistemului de combatere a contravențiilor și criminalității. Primul se concentrează pe promovarea conformității în rândul mării majorități, care fie se conformează în mod voluntar, fie sunt susceptibili de a deveni astfel cu stimulente adecvate (informații, legitimitate a regulilor și instituțiilor, norme sociale și descurajare). Al doilea îi vizează pe cei care nu reacționează, iar organele de control ar trebui să dispună de instrumentele potrivite, care sunt pe deplin diferite.

50. Schimbul eficient de informații și claritatea privind modul de delimitare a responsabilităților între aceste două tipuri de aplicare a cadrului normativ este la fel de esențial pentru a aborda întregul spectru de persoane supuse controlului, riscuri și încălcări. Controalele de reglementare cu caracter de prevenire a încălcărilor ar trebui să fie distincte de cele de aplicare a legii cu caracter punitiv, dar au nevoie de o legătură pentru ca sistemul să evite lacunele. Îndeplinirea acestui criteriu necesită ca misiunea controalelor de stat și a inspectorilor să fie văzută ca maximizarea nivelurilor de conformitate, dar nu ca detectarea și pedepsirea sistematică a fiecărei încălcări. Prin urmare, este necesar ca legislația să ofere discreția adecvată pentru a gestiona diferite situații în moduri diferite,

inclusiv să refuze să pedepsească anumite încălcări dacă consideră că prezintă un risc foarte mic și pot fi tratate altfel.

51. În unele cazuri, organele de control estimează veniturile obținute din amenzi în Legea bugetului de stat. Astfel, se diminuează rolul de consultare și prevenire, iar inspectorii sunt determinați să aplice sancțiuni corelate cu estimările bugetare.

52. Ponderea controalelor soldate cu sancțiuni la Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Inspectoratul pentru Protecția Mediului și Inspectoratul de Stat al Muncii, constituie circa 9% din totalul controalelor efectuate în ultimii ani, iar la Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor și Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică, depășește 60%.¹⁴ Pentru depășirea acestor discrepante urmează a fi revizuit cadrul normativ de specialitate ce reglementează activitatea organelor de control pentru unificarea procedurii de efectuare a controlului de stat.

53. Totodată, diverse legi sectoriale prevăd aplicarea măsurilor restrictive ce pot fi percepute ca sancțiuni disproporționate în raport cu încălcările constatate. Spre exemplu, retragerea unui act permisiv, precum licența sau autorizația, pentru abateri formale care nu aduc prejudicii și care pot fi remediate cu ușurință, este o măsură excesivă ce afectează negativ activitatea mediului de afaceri.

54. Planurile anuale ale unor organe de control includ obiective precum „sanționarea cazurilor de încălcare pentru a încuraja conformarea voluntară și concurența loială”¹⁵ o formulare care, deși pare aliniată la standardele Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, distorsionează scopul consultativ al controalelor. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică recomandă ca organele de control să sprijine conformarea voluntară prin ghiduri, controale consultative, instruirii și campanii de informare, pentru a încuraja agenții economice să se conformeze voluntar. Organele de control trebuie să utilizeze un model unic de aplicarea a sancțiunilor pentru a stabili expres în ce situații sancțiunile sunt adecvate. Sancțiunile urmează a fi aplicate în cazul încălcărilor foarte grave și/sau grave, repetate sau intenționate în pofida avertismentelor anterioare. Din această perspectivă, sancțiunile sunt necesare pentru a încuraja conformarea benevolă. Totodată, acestea nu trebuie să reprezinte singurul instrument de asigurare a conformării benevole. Prin urmare, fiecare organ de control trebuie, de asemenea, să elaboreze un plan pentru punerea în aplicare a promovării conformării benevole prin consultări, orientări, ghiduri și informații utile mediului de afaceri.

55. Sistemul contravențional actual prezintă, de asemenea, numeroase deficiențe, printre care: (1) definirea unor componente contravenționale care fie nu sunt adecvate domeniului de control, fie se suprapun cu atribuțiile altor organe de control; (2) existența unor componente contravenționale redundante, care permit inspectorilor să aleagă contravenția aplicabilă, oferind astfel posibilitatea încadrării aceleași fapte la două sancțiuni distincte; (3) formulări vagi și neclare în descrierea faptelor sancționate, ceea ce creează impredictibilitate în aplicarea sancțiunilor; și (4) lipsa individualizării sancțiunilor, legea stabilind diferențe mari între limita minimă și maximă a amenzii fără criterii clare de aplicare, afectând astfel în mod disproporționat întreprinderile mici comparativ cu cele mari.

¹⁴ Raport de evaluare și analiză a sistemului de control de stat și sancționatoriu în raport cu persoanele care desfășoară activitatea de întreprinzător, USAID MISRA 2023, https://controale.gov.md/studii-de-caz?p_p_id=20&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=1&_20_struts_action=%2Fdocument_library%2Fview_file_entry&_20_redirect=https%3A%2F%2Fcontroale.gov.md%2Fstudii-de-caz%3Fp_p_id%3D20%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-2%26p_p_col_count%3D1&_20_fileEntryId=293563

¹⁵ <https://sfs.md/ro/document/ordin-sfs-nr-566-din-28112024>

56. În contextul procesului de aderare la Uniunea Europeană, este esențial ca organele de control să adopte o abordare consultativă și să ofere suport întreprinderilor pentru a se conforma cerințelor cadrului normativ transpus în legislația națională. Controalele bazate pe consiliere, în locul sancțiunilor excesive, pot ajuta mediul de afaceri să se alinieze la practicile și standardele Uniunii Europene, facilitând astfel integrarea pe piața unică europeană. Menținerea unei abordări punitive în controlul de stat poate descuraja investițiile și afecta încrederea în autoritățile publice, limitând dezvoltarea economică și competitivitatea pe piața internațională. De asemenea, întreprinderile mici și mijlocii, care sunt cele mai vulnerabile la sancțiuni disproporționate, ar putea întâmpina dificultăți majore în creștere și dezvoltare, afectând astfel sustenabilitatea economică a întregii țări.

57. Una din problemele fundamentale pentru întregul sistem sancționatoriu ține de faptul că pe lângă domeniul contravențional și penal, au fost create sisteme de sancționare paralele (sancțiuni fiscale, vamale, în domeniul concurenței etc.). Aceste sisteme paralele vin cu sancțiuni foarte mari și acordă posibilitatea organului de control să aplice sancțiuni în mod discreționar, creând riscuri de corupție, lăsând la latitudinea persoanei sancționate obligația de a contesta și demonstra în instanța de judecată nevinovăția.

58. Măsurile restrictive și sancțiunile trebuie să fie previzibile și echitabile, prin stabilirea clară a procedurii și a cazurilor în care se aplică prin dezvoltarea de metodologii și ghiduri.

51. Pentru asigurarea conformării voluntare, Programul urmărește realizarea controalelor eficiente și creșterea ponderii controalelor consultative în toate domeniile de control. Efectuarea controalelor consultative are drept scop creșterea ponderii persoanelor supuse controlului care se conformează voluntar.

C) Probleme instituționale, tehnice și de personal cu care se confruntă organele de control.

59. Organele de control se confruntă cu provocări care fac dificilă sau împiedică desfășurarea eficientă a activităților de control. Aceste provocări sunt determinate de lipsa resurselor umane și financiare, de dotările tehnice insuficiente, de cadrul normativ neadaptat nevoilor actuale și coordonarea dificilă a activităților de control cu alte organe de control. Impactul acestor provocări se poate manifesta mai ales pe termen mediu și lung, riscând să compromită performanța organelor de control, să afecteze conformitatea cu cerințele Uniunii Europene și să reducă încrederea cetățenilor și a mediului de afaceri în autoritățile cu funcții de control.

60. O problemă critică semnalată de organele de control este lipsa de personal calificat și fluctuația constantă a inspectorilor, generată de salariile necompetitive, care reduc capacitatea instituțiilor de a atrage și menține personal competent. Majoritatea organelor de control semnalează dificultăți în retenția angajaților, ceea ce afectează stabilitatea instituțională și continuitatea activităților de control. În contextul unui volum mare de controale și responsabilități, aceste organe de control sunt împiedicate să-și îndeplinească misiunea eficient, corect, numărul de personal fiind sub nivelul efectivului-limită necesar (de exemplu în cadrul Serviciului Vamal sunt ocupate 22 din 35 de funcții).

61. Organele de control se confruntă cu deficit de personal, care afectează în mod direct capacitatea lor de a desfășura controale eficiente și complete/exhaustive. În perioada analizată, 7 organe de control au înregistrat o diminuare a numărului de inspectori, ceea ce afectează capacitatea de control. De exemplu, Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică a pierdut 19% din personal, reducându-se de la 64 de inspectori în 2022 la 52 în prezent. Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor a înregistrat o scădere mai mică, având 22 inspectori comparativ cu 24 inspectori în anul 2022. Inspectoratul de Stat al Muncii activează în prezent cu 54 de inspectori, față de 61 de inspectori în anul 2022. Această diminuare în diverse sectoare-cheie, cum ar fi supravegherea tehnică, siguranța produselor, protecția muncii, poate afecta pe termen lung eficiența controalelor și conformitatea cu standardele de siguranță, amplificând riscurile operaționale și de securitate pentru populație și mediul de afaceri.

Tabelul 4. Numărul inspectorilor în perioada anilor 2022 - 2025.

#	Denumirea organului de control	Ianuarie 2025	Ianuarie 2024	Ianuarie 2023	Ianuarie 2022	În prezent față de Ianuarie 2022 (%)
1	Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor	22	19	14	24	92%
2	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică	52	46	59	64	81%
3	Agencia Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice	2	2	2	3	67%
4	Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor	466	417	450	474	98%
5	Agencia Națională Transport Auto	47	47	50	51	92%
6	Serviciul Fiscal de Stat	296	306	322	325	91%
7	Serviciul Vamal	18	22	25	20	90%
8	Agencia Națională pentru Sănătate Publică	58	51	57	65	89%
9	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	20	18	18	24	83%
10	Inspectoratul pentru Protecția Mediului	167	163	163	173	96%
11	Inspectoratul de Stat al Muncii	54	46	59	61	89%
12	Agencia Medicamentului și Dispozitivelor Medicale	10	-	-	-	-
13	Agencia Feroviară	2	-	-	-	-
14	Agencia Navală	12	-	-	-	-
15	Autoritatea Aeronautică Civilă	56	57	57	62	90%
Total		1282	1194	1276	1346	95%

Notă: Conform datelor prezentate de organele de control în cadrul chestionării realizate de Cancelaria de Stat în perioada septembrie 2024 – ianuarie 2025.

62. Conform datelor furnizate de organele de control, principalul motiv de nemulțumire în rândul inspectorilor și fluctuația personalului organelor de control este nivelul scăzut de salarizare, care nu reflectă complexitatea și riscurile asociate activităților de control. Mulți consideră că salariile actuale sunt insuficiente pentru a acoperi cheltuielile esențiale, mai ales în contextul unor oferte mai atractive din sectorul privat sau oportunităților de muncă peste hotare. Remunerarea insuficientă a muncii este principalul factor de demotivare a personalului. În plus, condițiile de muncă dificile, volumul mare de sarcini, schimbările frecvente în legislație și riscurile fizice și psihologice crescute contribuie la decizia inspectorilor de a demisiona. De asemenea, lipsa dotării tehnico-materiale adecvate pentru desfășurarea activității sporește nivelul de insatisfacție. Toate aceste aspecte evidențiază necesitatea implementării măsurilor pentru a asigura sustenabilitatea activităților de control.

63. Analiza poverii per inspector scoate în evidență diferențe semnificative între organele de control, arătând variații considerabile în numărul de controale pe care fiecare inspector le realizează. Agenția Națională pentru Sănătate Publică înregistrează cea mai mare povară per inspector, fiecare dintre cei 51 de inspectori fiind responsabil, în medie, de 148 controale anual, fapt ce presupune presiune ridicată, greu de gestionat fără riscuri de oboseală și scădere a calității controalelor. Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, cu o medie de 49 controale per inspector și Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice, cu 43 controale per inspector. Volumul mare de lucru, poate afecta eficiența și atenția necesară în activitățile de control, mai ales în sectoarele critice de siguranță alimentară și reglementări nucleare. Serviciul Vamal și Agenția Națională Transport Auto au un număr mai redus, cu o medie de 2 și respectiv 6 controale per inspector. Aceasta indică o capacitate mai mare de alocare a timpului per control, favorabilă unei verificări mai amănunțite, dar și o subutilizare potențială a resurselor umane în raport cu alte domenii.

Tabelul 5. Povara per inspector în anul 2023.

#	Denumirea organului de control	2023	Număr inspectori la 1 ianuarie 2024	Număr controale per inspector
1	Serviciul Fiscal de Stat	9273	306	30.30
2	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	20259	417	48.58
3	Agenția Națională pentru Sănătate Publică	7559	51	148.22
4	Inspectoratul pentru Protecția Mediului	3679	163	22.57
5	Inspectoratul de Stat al Muncii	968	46	21.04
6	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică	426	46	9.26
7	Agenția Națională Transport Auto	283	47	6.02
8	Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor	302	19	15.89
9	Serviciul Vamal	359	22	16.31
10	Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice	85	2	42.50

Notă: Conform datelor prezentate de organele de control în cadrul chestionării realizate de Cancelaria de Stat în perioada septembrie 2024 – ianuarie 2025 și datelor privind numărul controalelor din rapoartele Cancelariei de Stat pentru anul 2023.

64. Există situații în care misiunile sau mecanismele de finanțare ale organelor de control pot crea conflicte de interese. De exemplu, dacă finanțarea este legată de numărul de controale de stat într-un anumit domeniu, organul de control va crește numărul controalelor, indiferent de analiza riscului, eficiență și eficacitate. Dacă organul de control emite acte permissive și efectuează controale ulterioare de conformitate, dar eliberarea actelor permissive generează venituri, acesta va fi stimulat să ignore problemele de conformitate atunci când emite acte permissive, cu riscul siguranței sau al altor interese publice.

65. Analiza nivelului de salarizare la diferite organe de control evidențiază variații ale salariului de funcție al inspectorilor (**Tabelul 6**). În același timp, partea variabilă a salariului este semnificativă și poate genera instabilitatea plăților salariale, care depind de alocațiile bugetare, dar și se subiectivismul evaluării activității profesionale semestriale a inspectorilor. Sporurile prevăzute la art. 10 din Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar generează diferențe salariale semnificative între inspectorii diferitor organe de control. La acest capitol, creșterea salariului de funcție la nivelul salariului mediu pe economie și reducerea părții variabile a sporurilor ar asigura echitatea salarizării inspectorilor.

Tabelul 6. Nivelul salariilor de funcție ale inspectorilor din cadrul organelor de control raportat la media națională (salariul mediu lunar brut din trimestrul II 2024 – 14069,2 lei).

#	Denumirea organului de control	Inspector debutant	În % față de salariul mediu lunar brut din trimestrul II 2024, lei	Inspector cu experiență mai mare de 15 ani	În % față de salariul mediu lunar brut din trimestrul II 2024, lei	Valoarea de referință începând cu 01.01.2025
1	Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor	8780	62%	9730	69%	2500
2	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică	12500	89%	14180	100%	2500
3	Agencia Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice	7371	52%	8169	58%	2500
4	Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor	9150	65%	10150	72%	2200
5	Agencia Națională Transport Auto	10150	72%	11500	82%	2500
6	Serviciul Fiscal de Stat	7380	52%	9870	70%	2200
7	Serviciul Vamal	8530	61%	9480	67%	2200
8	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	10580	75%	11750	84%	2500
9	Inspectoratul pentru Protecția Mediului	7690	55%	8530	61%	2500
10	Inspectoratul de Stat al Muncii	9150	65%	10150	72%	2500
11	Agencia Națională pentru Sănătate Publică	8530	61%			2200
12	Agencia Navală	10580	75%	11750	84%	2500
13	Autoritatea Aeronautică Civilă	10580	75%	11750	84%	2500
14	Agencia Feroviară	7630	54%	9950	71%	2500
15	Agencia pentru Securitate Cibernetică	—	—	—	—	2500

Sursa: conform datelor prezentate de organele de control în cadrul chestionării realizate de Cancelaria de Stat în perioada septembrie 2024 – ianuarie 2025.

66. Deficiențele tehnologice reprezintă o altă provocare semnificativă. Lipsa unui sistem modern de analiză a riscurilor și echipamentele tehnice insuficiente pentru realizarea controalelor în teren fac dificilă activitatea inspectorilor. De exemplu, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor utilizează laptopuri care nu dispun de internet mobil, limitând astfel capacitatea de a desfășura controale în timp real.

67. Schimbul rapid și regulat de informații este esențial. Sistemele informaționale ar trebui să fie configurate astfel încât acest lucru să se întâmple cât mai mult posibil automat sau cel puțin foarte ușor. În mod ideal, toate organele de control trebuie să utilizeze aceeași bază de date, unele fiind responsabile de completarea diferitelor date, dar să poată consulta datele celorlalte pentru a îmbunătăți direcționarea și capacitatea de reacție și să aibă date mai actualizate prin punerea în comun a eforturilor și resurselor lor.

68. Pentru a eficientiza munca și a direcționa mai bine, instrumentele, ar trebui să se utilizeze pe cât posibil planificarea automatizată (pe baza criteriilor de risc și a profilului de risc al unităților înregistrate în baza de date), instrumente mobile pentru inspectori (instrumente bazate pe laptop/tabletă, inclusiv liste de verificare, aplicații mobile sau alte instrumente pentru înregistrarea directă a constatărilor controalelor și posibilitatea căutării informațiilor suplimentare), sistemele de informații geografice (GPS) pentru a analiza mai bine datele, a identifica modele și a localiza spațiile care urmează a fi vizitate. Utilizarea activă a căutării de informații relevante pe rețelele sociale devine din ce în ce mai relevantă.

69. Un alt aspect problematic este colaborarea interinstituțională insuficientă, care face ca procesele de control să fie fragmentate și să necesite coordonări complexe. De exemplu, în domeniul protecției mediului, inspectorii depind de Agenția de Mediu la prelevarea probelor, fapt ce întârzie și complică întregul proces. În plus, schimbul de date între organele de control este deficitar, iar lipsa unui mecanism eficient de colaborare afectează rapiditatea și calitatea activităților de monitorizare.

70. În același timp, cadrul normativ necesită ajustări permanente, iar lipsa activităților și mecanismelor de prevenire a încălcărilor și conformare voluntară a mediului de afaceri îngreunează aplicarea consecventă a cadrului normativ.

71. Doar 5 organe de control dispun de descrierea detaliată a procedurilor de efectuare a controlului, ceea ce denotă diferențe semnificative privind modul de organizare și eficiența a organelor de control. Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor dispune de un set detaliat de proceduri, inclusiv pentru pregătirea și efectuarea controlului, elaborarea planurilor bazate pe analiza riscurilor, monitorizarea și evaluarea eficientă a controalelor. Serviciul Fiscal de Stat dispune, de asemenea, de Regulamentul cu privire la efectuarea controlului de către Serviciul Fiscal de Stat, aprobat prin Ordinul Serviciului Fiscal de Stat nr. 265/2023, precum și manuale pentru diverse domenii de activitate. Inspectoratul pentru Protecția Mediului dispune de reglementări interne care definesc procesele operaționale pentru activitățile de control, asigurând o abordare standardizată a controalelor. Lipsa manualelor/ghidurilor privind procedurile operaționale specifice domeniului controlului poate afecta eficiența, uniformitatea și transparența activităților de control. Pe termen lung, această situație ar putea împiedica capacitatea organelor de control de a răspunde uniform cerințelor de reglementare.

Tabelul 7. Proceduri de control adoptate de organele de control.

#	Denumirea organului de control	Denumirea procedurii (documentului)
1	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	PG-19/2 Pregătirea și efectuarea controlului pe domeniile de competență ANSA; PG-20/01 Elaborarea Planului anual al controalelor în baza analizei riscului; PG-21/01 Verificarea eficienței controlului; PG-22/01 Monitorizarea inspectorilor.
3	Serviciul Fiscal de Stat	Regulamentul cu privire la efectuarea controlului de către Serviciul Fiscal de Stat (aprobat prin Ordinul SFS nr. 265 din 25.07.2023). Manuale de control pe domenii de activitate

4	Inspectoratul pentru Protecția Mediului	Regulamentul privind efectuarea controlului de stat asupra activității de întreprinzător în domeniile de competență (ordin intern)
---	---	--

Notă: Conform datelor prezentate de organele de control în cadrul chestionării realizate de Cancelaria de Stat în perioada septembrie 2024 – ianuarie 2025.

72. Inovațiile implementate în cadrul organelor de control din Republica Moldova sunt limitate, iar utilizarea tehnologiilor moderne și a soluțiilor inovative se realizează parțial. Doar câteva organe de control au inițiat măsuri semnificative pentru a-și moderniza activitățile de control. Printre acestea se numără Agenția Națională Transport Auto, care a dezvoltat mai multe subsisteme informaționale, cum ar fi „Registrul Rutelor”, „e-Bilet” și „e-Monitorizare GPS”, pentru a îmbunătăți monitorizarea activităților în transportul rutier. Inspectoratul pentru Protecția Mediului a dezvoltat platforma „Eco Alert”, care permite cetățenilor să raporteze problemele de mediu, dar asemenea exemple de implicare a cetățenilor în procesele de control și supraveghere sunt insuficiente.

73. Capacitatea organelor de control de implementare a inovațiilor este limitată, din lipsa resurselor financiare și a cunoștințelor în aceste domenii, iar suportul partenerilor de dezvoltare este crucial pentru organele de control. Pe termen lung, dependența de suportul partenerilor de dezvoltare și numărul redus de inovații implementate afectează capacitatea organelor de control de a se adapta noilor cerințe în beneficiul cetățenilor și mediului de afaceri. Acesta este un punct extrem de important. Asistența externă poate asigura sprijin pentru schimbare, dar nu poate finanța în mod durabil activitatea organelor de control. În cazul în care din bugetul de stat se alocă resurse financiare insuficiente, prioritatea esențială pentru dezvoltare este evaluarea funcțiilor prioritare, a funcțiilor care pot fi consolidate sau optimizate, menținând același nivel de finanțare per organ de control, astfel încât salariile medii și investițiile în inovații să poată crește. Acest exemplu a fost utilizat în ultimii ani în Lituania și ar putea fi preluat de Republica Moldova.

D) Probleme privind formarea profesională a inspectorilor.

74. Pe lângă numărul insuficient de angajați, lipsa unui sistem eficient de instruire și pregătire profesională specifică domeniilor de control limitează capacitatea noilor angajați de a se adapta rapid la cerințele funcției și de a efectua controalele de stat conform rigorilor cadrului normativ. În absența unor programe de formare profesională există riscul comiterii neconformităților în cadrul controalelor de stat, fapt ce afectează negativ calitatea acestora. La acest capitol, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Inspectoratul pentru Protecția Mediului, Serviciul Fiscal de Stat și Serviciul Vamal dispun de programe complexe de formare continuă pentru inspectorii, care conțin o gamă largă de subiecte ce descriu aspectele generale și specifice domeniilor de control.

75. În mare parte, programele de formare profesională includ subiecte generale aferente activității inspectorilor precum: etica funcționarului public, integritatea profesională, transparența în procesul decizional, gestionarea patrimoniului public și prevenirea corupției, însă mai puțin subiecte specifice domeniilor de control.

76. Pe lângă formarea profesională pe plan intern, unele organe de control beneficiază de suportul partenerilor de dezvoltare, care contribuie la instruirea inspectorilor.

77. Programul propune dezvoltarea curriculumului per domeniu de control cu suportul partenerilor de dezvoltare în comun cu Ministerul Educației și Cercetării, organele de control și ministerele de resort. Implementarea programelor anuale de instruire a inspectorilor organelor de control de către instituțiile de învățământ din țară, prestatorii serviciilor de instruire, organizațiile internaționale, precum și evaluarea activităților și a rezultatelor instruirii prin certificarea cunoștințelor.

E) Probleme privind înregistrarea și evidența controalelor.

78. Sistemul informațional automatizat „Registrul de stat al controalelor” (RSC) reprezintă o resursă informațională specializată care asigură evidența centralizată a informației sistematizate cu privire la planificarea, efectuarea și rezultatele controalelor de stat și este ținut de Cancelaria de Stat (Direcția supravegherea controalelor de stat). Conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.464/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind ținerea Registrului de stat al controalelor, autoritățile publice centrale de reglementare abilitate cu funcții de control, conform anexei din Legea nr.131/2012, utilizează obligatoriu RSC la înregistrarea, supravegherea și raportarea controalelor, în măsura în care aceasta nu contravine prevederilor legale privind activitatea de control și supraveghere a autorităților respective.

79. RSC joacă un rol central în asigurarea conformității în domeniul controalelor de stat. Informațiile cu privire la planul controalelor, delegația de control, nivelul de risc al persoanelor supuse controlului și/sau al obiectelor controlului, listele de verificare, rapoartele anuale ale organelor de control privind activitatea de control desfășurată, obiectivele și indicatorii de performanță ale organelor de control constituie informații publice și pot fi accesate în mod liber. La 1 ianuarie 2024 RSC avea 1153 utilizatori activi din cadrul a 13 organe de control.

Tabelul 8. Numărul utilizatorilor activi ai RSC din cadrul organelor de control la 01.01.2024.

Nr.	Denumirea organului de control	Total utilizatori activi
1.	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică	72
2.	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	568
3.	Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorului	43
4.	Agenția Națională pentru Sănătate Publică	78
5.	Inspectoratul pentru Protecția Mediului	177
6.	Inspectoratul de Stat al Muncii	106
7.	Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologie	4
8.	Agenția Națională Transport Auto	71
9.	Autoritatea Aeronautică Civilă	4
10.	Agenția Navală	12
11.	Serviciul Fiscal de Stat	4
12.	Serviciul Vamal	4
13.	Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale	10
Total		1153

80. În cadrul auditului RSC realizat cu suportul Băncii Mondiale au fost identificate mai multe lacune semnificative în funcționalitățile actuale ale RSC, care necesită atenție și soluții eficiente pentru a fi remediate. Fiind bazat pe Platforma Guvernamentală de Registre și Acte Permisive, acesta reprezintă un conglomerat de tehnologii interconectate pentru dezvoltarea aplicațiilor prin modelare, asamblare și configurarea componentelor. Practic toate tehnologiile utilizate sunt cu versiuni depășite, unele de peste 10 ani. Utilizarea acestor tehnologii prezintă mai multe riscuri pentru sistemul informațional precum: securitate, performanță, compatibilitate, costuri de mentenanță.

81. Auditul a constatat că starea actuală a sistemului informațional prezintă provocări semnificative care trebuie abordate pentru a menține eficiența operațională și a asigura satisfacția părților interesate. Utilizarea versiunilor vechi și neactualizate ale RSC prezintă riscuri de securitate (exploatare și atacuri cibernetice, viruși și malware). Registrul de stat al controalelor prezintă unele deficiențe care limitează eficiența și transparența procesului de control al agenților economici și activitatea organelor de control. Printre cele mai importante probleme se numără:

- Inconsistențe în datele generate de modulul de raportare, care cauzează dificultăți în consolidarea și evaluarea corectă a informațiilor raportate de diverse organe de control. Această problemă afectează în mod direct corectitudinea și relevanța analizelor și rapoartelor, punând în dificultate monitorizarea eficientă și transparentă a activităților de control la nivel național;
- Lipsa unui mecanism automat de validare a datelor la completarea formularelor este o problemă notabilă, deoarece cauzează introducerea frecventă a unor informații eronate sau incomplete, complicând astfel gestiunea ulterioară a datelor. Automatizarea validării ar îmbunătăți calitatea informațiilor și ar reduce erorile înregistrate, asigurând astfel o mai bună gestionare a controalelor și contribuind la corectitudinea informațiilor din RSC;
- Problema integrării deficitare cu alte baze de date guvernamentale restricționează verificarea automată a datelor introduse în sistem, de exemplu a datelor de înregistrare a agenților economici. Lipsa acestei integrări afectează corectitudinea și actualitatea datelor, iar conectarea RSC la alte registre de stat ar simplifica și eficientiza procesul de validare, reducând erorile și asigurând corectitudinea datelor;
- Lipsa constrângerilor privind ordinea de creare a documentelor de control afectează coerența și eficiența procesului. Fără o ordine prestabilită pentru generarea documentelor necesare, documentația esențială nu este întocmită într-o succesiune logică, ceea ce poate duce la inconsistențe și deficiențe în calitatea și integritatea procesului de control;
- Indicatorii de performanță reprezintă un alt punct sensibil în funcționarea RSC, deoarece lipsa lor împiedică evaluarea detaliată și obiectivă a eficienței controalelor desfășurate. Un punct important de evidențiat este lipsa raportării automate a indicatorilor de performanță. În absența acestor indicatori, autoritățile de control nu pot evalua corect impactul controalelor, întâmpinând dificultăți în a identifica zonele ce necesită îmbunătățiri și în a aloca eficient resursele disponibile;
- Portalul MCabinet, folosit de agenții economici pentru vizualizarea informațiilor despre controale, oferă doar date generale, fără acces la liste de verificare, documentele generate în cadrul unui control sau istoricul controalelor. Absența acestor detalii limitează transparența și capacitatea agenților economici de a se pregăti corespunzător pentru controale, iar lipsa opțiunii de feedback online reduce nivelul de colaborare între agenții economici și organele de control;
- Inconsistențele în identificarea agenților economici pe baza codurilor CAEM reprezintă o problemă care limitează eficiența procesului de control, iar evaluarea riscurilor, realizată manual creează subiectivism și inconsecvențe. Automatizarea evaluării riscurilor ar oferi o analiză mai obiectivă, reducând influența factorului uman și sporind corectitudinea și eficiența controalelor.

82. Fără soluționarea acestor deficiențe, impactul pe termen lung poate cauza reducerea eficienței activităților de control și o monitorizare imprecisă a conformității. În plus, lipsa unor date fiabile și integrate riscă să afecteze capacitatea de luare a deciziilor justificate la efectuarea controalelor, iar transparența limitată a sistemului poate duce la lipsa încrederii în organele de control din partea mediului de afaceri.

F) Probleme privind listele de verificare utilizate în cadrul controlului de stat.

83. Lista de verificare este un document procedural, aprobat prin act normativ, în care se indică, în ordine prestabilită, faptele, bunurile, însușirile, sursele informaționale, procedurile și acțiunile care urmează a fi verificate și/sau executate în limitele rigorilor procedurale pentru tipul și metoda de control de stat aferentă. Contrar prevederilor Regulilor privind elaborarea, aprobarea și utilizarea listelor de verificare aplicate în cadrul controlului de stat asupra activității de întreprinzător, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 379/2018, majoritatea listelor de verificare au fost elaborate și aprobate de ministerele de ramură fără a lua în considerare propunerile reprezentanților mediului de afaceri. Listele elaborate și aprobate nu acoperă toate domeniile de control.

84. Conținutul listelor de verificare prezintă carențe și nu respectă pe deplin normele Legii nr.131/2012 și ale Regulilor privind elaborarea, aprobarea și utilizarea listelor de verificare aplicate în cadrul controlului de stat asupra activității de întreprinzător.

85. Există situații în care întrebările din liste nu sunt formulate explicit și precis, iar trimiterea la cadrul normativ este uneori ambiguă. În loc să exprime clar cerințele ce trebuie respectate, unele întrebări doar fac referire la un act normativ, ceea ce poate crea confuzii pentru inspector și entitatea supusă controlului.

86. Structura unor întrebări nu permite un răspuns simplu cu „da” sau „nu”, dar includ o listă de cerințe multiple, ceea ce necesită răspunsuri separate. Aceasta împiedică o evaluare eficientă, făcând dificilă determinarea conformității reale a entităților controlate cu cerințele legale. În plus, succesiunea întrebărilor nu este întotdeauna logică și corespunzătoare metodologiei de control, deși legislația stipulează că acestea trebuie să urmeze o ordine prestabilită, aliniată cu procesul și metoda de control aplicate.

87. Lipsa de coerență în evaluarea și punctarea întrebărilor din listele de verificare, în raport cu categoria de încălcări (minore, grave, foarte grave) duce la faptul că încălcările care nu pot fi încadrate drept „foarte grave” primesc un punctaj maxim, în timp ce altele, deși ar putea fi considerate grave sau foarte grave, primesc un punctaj minim. Această discrepantă și inexactitate în clasificarea cerințelor grave și foarte grave creează posibilitatea aplicării măsurilor restrictive și a sancțiunilor pentru fapte minore, ceea ce contravine prevederilor Legii nr. 131/2012.

88. Mai grav este faptul că unele încălcări sunt clasificate cu ușurință drept „foarte grave” deși ar putea fi remediate pe loc în timpul controlului fără a genera pericole iminente și imediate pentru mediu, sănătate sau siguranța publică.

89. Astfel, listele de verificare nu își îndeplinesc scopul principal – asigurarea transparenței, previzibilității și coerenței procesului de control, fapt ce duce la utilizarea incorectă sau neuniformă a acestora. Mai mult, acest cadru incoerent de punctare poate duce la efectuarea unor controale abuzive, disproporționate și inechitabile din partea organelor de control. Listele de verificare ar trebui să asigure controale bazate pe analiza de risc și proporționale cu riscurile. Totodată, acestea urmează să ajute mediul de afaceri să înțeleagă care sunt prioritățile în ceea ce privește conformarea voluntară/benevolă și îmbunătățirea activității, astfel încât să reducă în mod eficient nivelul de risc.

G) Probleme privind coordonarea și supravegherea activității organelor de control.

90. În ultimele decenii, mai multe state-membre ale Uniunii Europene au lansat reforme ale controalelor pentru a reduce povara administrativă asupra întreprinderilor, generată de suprapuneri și lipsa coordonării, și pentru a îmbunătăți eficiența și eficacitatea inspectoratelor. Cu suportul partenerilor de dezvoltare, precum Banca Mondială, țările din Balcani și Țările Baltice au demarat reforme ale controlului de stat.

91. Coordonarea activității organelor de control asigură aplicarea conformă a cadrului normativ și transparența activității, asigurând și prevenirea corupției.

92. Pentru depășirea deficiențelor sistemului de controale, cum ar fi lipsa schimbului de informații; dublarea eforturilor și procedurile de control care variază în raport cu calitatea și durata vizitelor de control de la un inspectorat la altul, reformarea domeniului de control de stat urmărește să îmbunătățească coordonarea, precum și să reducă dublările, suprapunerile, contradicțiile și corupția. Suplimentar, acesta a luat în calcul crearea unui mecanism de monitorizare mai bun al inspectoratelor, cu obiectivul general de îmbunătățire a eficienței inspectoratelor individuale și a sistemului de controale per ansamblu.

93. Țările balcanice și baltice aplică diferite modele de coordonare. Țările balcanice tind să utilizeze un model centralizat de controale: Bosnia și Herțegovina are un Inspectorat general; Albania are un Inspectorat central și Slovenia are un Consiliu coordonator, susținut de Ministerul Administrației Publice. Statele baltice optează pentru organe de coordonare adaptabile: Lituania are o unitate relativ mică în cadrul Ministerului Economiei și Inovării, responsabilă de asistență oferită inspectoratelor în implementarea procedurilor de control; Letonia utilizează colaborarea voluntară ca bază de coordonare între inspectori.

94. Crearea unui Inspectorat general unificat prevede consolidarea și fuziunea inspectoratelor. În mod specific, aceasta presupune eliminarea funcțiilor de coordonare din ministere. Autoritatea de control este plasată sub autoritatea directă a prim-ministrului sau a guvernului. Înființarea unui singur Inspectorat general unificat, care ar viza toate activitățile de control, reprezintă expansiunea maximă a acestui model.

95. Modelul ales de Republica Moldova pentru supravegherea controalelor de stat este axat pe asigurarea acestei funcții cu resurse bugetare limitate, fiind creată o subdiviziune specializată în cadrul Cămarilor de Stat, iar coordonarea organelor de control este asigurată de ministere.

96. Direcția supravegherea controalelor de stat din cadrul Cămarilor de Stat are un rol esențial în asigurarea respectării normelor legale în domeniul controlului de stat asupra activității de întreprinzător din Republica Moldova. Cămarile de Stat are un mandat amplu și complex, care include elaborarea proiectelor de acte normative și politici în domeniul controlului de stat, promovarea și supravegherea implementării acestora de către autoritățile publice, monitorizarea controalelor înregistrate, planificarea și efectuarea acestora în Registrul de stat al controalelor, pentru o evidență centralizată și detaliată a planificării și desfășurării controalelor.

97. Direcția asigură consultarea organelor de control și a persoanelor supuse controlului. Suportul consultativ este vital pentru a asigura o implementare uniformă și conformă reglementărilor, contribuind la crearea unui mediu de afaceri previzibil și echitabil, mai ales în contextul alinierii la standardele europene.

98. Cu toate acestea, Direcția supravegherea controalelor de stat se confruntă cu provocări semnificative legate de resursele limitate, care influențează capacitatea de a-și exercita atribuțiile în mod eficient. Dezechilibrul dintre resursele alocate – financiare, umane și de timp – și volumul sarcinilor a avut un impact negativ asupra ritmului reformelor și asupra dezvoltării domeniului controlului de stat. Această insuficiență de resurse nu doar că limitează activitatea Direcției, dar afectează și capacitatea sa de a impulsiona reformele necesare în controlul de stat, cum ar fi optimizarea proceselor de control și dezvoltarea capacităților instituționale.

99. Pentru a putea susține o reformă reală în domeniul controlului de stat, Direcția supravegherea controalelor de stat ar trebui să fie consolidată, astfel încât să devină un centru de supraveghere și coordonare între toate părțile implicate, inclusiv organele de control, agenții economici și alte entități relevante. Aceasta ar permite Direcției nu doar să gestioneze mai eficient informarea și consultarea în domeniul controlului, dar și să efectueze o analiză detaliată și să soluționeze problemele sistemice. Totodată, consolidarea capacităților Direcției ar crea premise pentru asigurarea unui sistem de evaluare a performanțelor organelor de control în atingerea obiectivelor și indicatorilor de performanță.

III. OBIECTIVELE GENERALE ALE PROGRAMULUI.

100. Obiectivele generale ale Programului sunt următoarele:

Obiectiv general 1. Control de stat eficient și uniform, bazat pe cadru normativ consolidat și aplicat consecvent, pentru a garanta respectarea legii și protejarea interesului public - urmărește implementarea unui sistem de control uniform, care să asigure respectarea reglementărilor și standardelor în toate domeniile de activitate. Prin controale eficiente, bazate pe respectarea și aplicarea corectă a legii, Programul își propune să contribuie la creșterea calității vieții populației în domeniile supuse controlului de stat și protejarea intereselor acesteia.

Obiectiv general 2. Dezvoltarea unor organe de control performante, conforme principiilor de bună guvernanță, care asigură integritate, transparență și eficiență în activitatea lor - urmărește modernizarea și profesionalizarea organelor de control, astfel încât să devină mai transparente, responsabile și eficiente. Vor fi promovate bunele practici internaționale, utilizarea tehnologiilor avansate și consolidarea capacităților instituționale pentru a răspunde cerințelor moderne în domeniul controlului de stat. Totodată, se pune accent pe crearea unui mediu de încredere și parteneriat între organele de control și cei supuși controlului de stat.

Obiectiv General 3. Supravegherea eficientă a controalelor de stat și stabilirea parteneriatelor între organele de control și mediul de afaceri – urmărește consolidarea funcțiilor statului de supraveghere și coordonare a controlului de stat. Colaborarea activă cu mediul de afaceri și promovarea parteneriatelor între sectorul public și cel privat reprezintă o prioritate pentru crearea unui climat favorabil dezvoltării economice și asigurării conformării voluntare.

101. Scopul programului este de a asigura aplicarea uniformă a reglementărilor și de a contribui la creșterea competitivității economice, protejarea drepturilor cetățenilor și îmbunătățirea relațiilor dintre mediul de afaceri și organele de control. Prin controale consultative, optimizarea resurselor și reducerea birocrăției, Programul urmărește să dezvolte un sistem de reglementare modern, transparent și centrat pe nevoile tuturor actorilor implicați.

102. Controalele eficiente vor contribui la îmbunătățirea calității vieții populației. Prin dezvoltarea domeniului controlului de stat, Programul va contribui la implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr. 315/2022, în special a următoarelor obiective generale: Creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților (Obiectiv general 1); Îmbunătățirea condițiilor de trai (Obiectiv general 2); Asigurarea unei guvernări eficiente, incluzive și transparente (Obiectiv general 7); Asigurarea unui mediu sănătos și sigur (Obiectiv general 10).

103. În același timp, Programul este aliniat cu Strategia Națională de Dezvoltare Economică 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 393/2024, contribuind la realizarea Obiectivului 1: Crearea unui mediu favorabil pentru antreprenoriat și investiții și pregătirea economiei pentru aderarea la Uniunea Europeană.

104. Programul va contribui și la atingerea Țintelor stabilite în Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 953/2022, prin susținerea următoarelor Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD):

- ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării pentru toți, prin reducerea mortalității și a morbidității cauzate de poluare.
- ODD 6: Asigurarea managementului durabil al apei și sanitației pentru toți, prin îmbunătățirea calității apei.
- ODD 9: Construirea infrastructurilor reziliente și promovarea inovației pentru o dezvoltare economică durabilă.
- ODD 12: Promovarea modelelor durabile de consum și producție.

- ODD 16: Crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive, reducând corupția în toate formele sale.

105. În plus, Programul susține implementarea prevederilor Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, consolidând capacitățile instituționale și eficiența procesului de luare a deciziilor.

106. Prin implementarea intervențiilor planificate, se vor aborda provocările din domeniul reglementării și al controlului de stat. Acțiunile vor viza:

- Consolidarea capacității organelor de control pentru realizarea unor controale eficiente și transparente;
- Dezvoltarea unei culturi a conformării voluntare prin consiliere, educare și stimulente;
- Revizuirea și modernizarea criteriilor de risc;
- Integrarea tehnologiilor moderne pentru eficientizarea activităților de control și supraveghere.

107. Sub aspect instituțional, Programul urmărește alinierea la bunele practici internaționale și standardele europene a organelor de control.

IV. OBIECTIVELE SPECIFICE ALE PROGRAMULUI.

108. Operaționalizarea obiectivelor generale ale prezentului Program va fi realizată prin intermediul obiectivelor specifice, incluse în următorul tabel:

Obiectiv general/specific	Indicatori de rezultat	Surse	Valoarea de referință anul 2024	Ținta care urmează a fi atinsă în 2028
Obiectiv general 1. Control de stat eficient și uniform, bazat pe cadru normativ consolidat și aplicat consecvent, pentru a garanta respectarea legii și protejarea interesului public				
<i>Obiectiv specific 1.1. Până în anul 2028, cadrul normativ asigură desfășurarea controalelor conform unor proceduri unificate și uniformizate</i>	Cadru normativ modificat	Cancelaria de Stat	-	100 % din proiecte de acte normative aprobate
<i>Obiectiv specific 1.2. Până în anul 2028, rapoartele anuale privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător atestă desfășurarea controalelor conform unor proceduri unificate și uniformizate în 90% din cazuri</i>	Ponderea controalelor desfășurate cu respectarea procedurii unificate și uniformizate	Rapoartele anuale privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător (Cancelaria de Stat)	-	90% din controale se desfășoară cu respectarea procedurii
<i>Obiectiv specific 1.3. Creșterea ponderii persoanelor supuse controlului care se conformează voluntar până în anul 2028</i>	Ponderea persoanelor supuse controlului care se conformează voluntar din totalul celor verificate	Rapoartele anuale ale organelor de control indicate la punctul 18 din Program	-	Cel puțin 60%
	Numărul persoanelor supuse controlului care beneficiază de măsuri de suport pentru conformare voluntară	Rapoartele anuale ale organelor de control indicate la punctul 18 din Program	1416(ISSPN PC, anul 2023)	Cel puțin 3000 anual

Obiectiv general 2: Dezvoltarea unor organe de control performante, conforme principiilor de bună guvernare, care asigură integritate, transparență și eficiență în activitatea lor				
<i>Obiectiv Specific 2.1. Stabilirea și aplicarea cerințelor minime de competență profesională a inspectorilor, cu dezvoltarea unui mecanism de remunerare competitivă până în anul 2028</i>	Raportul dintre salariul minim al inspectorilor și nivelul câștigului salarial mediu lunar brut pe economie	Biroul Național de Statistică Informațiile prezentate de organele de control indicate la punctul 18 din Program privind salariul inspectorilor	-	Creșterea salariului minim de funcție la nivelul salariului mediu lunar brut pe economie pentru anul 2028
	Ponderele inspectorilor care au obținut creșterea câștigului salarial în rezultatul aplicării mecanismului de remunerare competitivă	Rapoartele organelor de control indicate la punctul 18 din Program privind salariul inspectorilor	-	100%
<i>Obiectivul specific 2.2. Consolidarea capacității tehnice a organelor de control prin modernizarea infrastructurii IT, până în anul 2028</i>	Registrul de Stat al Controalelor modernizat	Cancelaria de Stat	-	Registrul de Stat al Controalelor modernizat
	Numărul inspectorilor instruiți în utilizarea Registrului de Stat al Controalelor modernizat	Cancelaria de Stat	-	Cel puțin 90% din inspectori instruiți
<i>Obiectiv specific 2.3. Implementarea unui sistem de formare profesională continuă și inițială care să asigure dezvoltarea abilităților inspectorilor din cadrul organelor de control și certificarea acestora până în anul 2028</i>	Ponderele inspectorilor instruiți și certificați conform cerințelor	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	-	Cel puțin 90% inspectori instruiți și certificați conform cerințelor
	Program de instruire în domeniul controlului de stat elaborat și implementat	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 18 din Program	-	Curriculum general elaborat și implementat către 2027
	Curriculum de instruire specific domeniului organului de control elaborat și implementat	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	-	100 % organe de control au dezvoltat curriculum de instruire specific către anul 2027
<i>Obiectiv specific 2.4. Creșterea transparenței și responsabilității în activitatea de control, prin elaborarea și</i>	Ponderele organelor de control care publică rapoarte anuale de activitate pe paginile web oficiale	Cancelaria de Stat în baza monitorizării anuale a paginilor web ale organelor de control	-	100%

<i>publicarea rapoartelor anuale de către organele de control până în 2028</i>	Ponderea propunerilor examinate din totalul celor expediate prin intermediul mecanismului de feedback	Cancelaria de Stat	-	100%
<i>Obiectiv specific 2.5. Prevenirea și investigarea cazurilor de corupție în cadrul efectuării controlului de stat prin măsuri de prevenție, programe de instruire anuale, sisteme de monitorizare continuă și sancționare a comportamentului neconform, până în anul 2028</i>	Numărul de inspectori care au participat la instruiți privind prevenirea corupției	Centrul Național Anticorupție	-	Cel puțin 100 inspectori instruiți anual
	Numărul de cauze penale pornite în privința inspectorilor, expediate în instanța de judecată	Centrul Național Anticorupție	-	Reducere cu 5%
	Numărul de sentințe de condamnare pe infracțiuni de corupție comise în legătură cu efectuarea controlului de stat	Centrul Național Anticorupție	-	Reducere cu 5%
	Numărul de sancțiuni disciplinare aplicate inspectorilor	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	-	Reducere cu 10%
Obiectiv General 3. Supravegherea eficientă a controalelor de stat și stabilirea parteneriatelor între organele de control și mediul de afaceri				
<i>Obiectivul specific 3.1. Eficientizarea mecanismului de supraveghere a controalelor până în anul 2028</i>	Numărul de ședințe ale Consiliului Național de Soluționare a Disputelor	Cancelaria de Stat	-	4 ședințe anual
	Raportul anual privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător elaborat și publicat	Cancelaria de Stat	-	Rapoarte anuale elaborate și publicate
<i>Obiectiv specific 3.2. Consolidarea parteneriatelor între organele de control la nivel național și internațional prin încheierea acordurilor de colaborare până în anul 2028</i>	Numărul de acorduri de colaborare naționale și internaționale semnate	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	-	Cel puțin 15 acorduri semnate
	Numărul de proiecte implementate în colaborare cu organele de control din țările membre ale UE	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	-	Cel puțin 15 proiecte implementate
	Numărul de sesiuni periodice între organele de control pentru schimb de experiență și bune practici	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 18 din Program	-	Cel puțin o sesiune organizată anual

<i>Obiectiv specific 3.3. Creșterea implicării mediului de afaceri în implementarea bunelor practici de conformare voluntară, prin organizarea sesiunilor anuale de instruire până în anul 2028</i>	Numărul de instruiți pentru mediul de afaceri	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	-	Cel puțin 2 instruiți anual
	Ponderele persoanelor supuse controlului instruite	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	-	Cel puțin 1% din totalul persoanelor supuse controlului instruite anual

V. IMPACT.

109. Implementarea Programului va contribui la modernizarea și eficientizarea controlului de stat, care va contribui direct la dezvoltarea economică a țării, la sporirea calității vieții și la crearea unui climat de afaceri și social favorabil. Programul este orientat spre protejarea intereselor cetățenilor, având un impact semnificativ asupra calității vieții, asupra competitivității economice și asupra transparenței în actul de guvernare.

110. Atingerea obiectivelor generale ale prezentului Program va fi măsurată prin intermediul indicatorilor de impact, incluși în următorul tabel:

Obiectivul general	Indicatorul	Sursa	Valoarea de referință anul 2024	Ținta ce urmează a fi atinsă în 2028
Obiectiv general 1. Control de stat eficient și uniform, bazat pe cadru normativ consolidat și aplicat consecvent, pentru a garanta respectarea legii și protejarea interesului public	1. Gradul de satisfacție a populației privind calitatea controalelor de stat	Rapoarte ale organelor de control indicate la punctul 18 din Program Sondaje de opinie	-	Cel puțin 70% persoane care apreciază pozitiv activitatea organelor de control
	2. Ponderele persoanelor supuse controlului care respectă normele legale din totalul celor supuse controlului de stat	Rapoarte ale organelor de control indicate la punctul 18 din Program	65%	80%
Obiectiv general 2. Dezvoltarea unor organe de control performante, conforme principiilor de bună guvernare, care asigură integritate, transparență și eficiență în activitatea lor	1. Procentul rapoartelor de control publicate conform prevederilor legale pe paginile web oficiale	Rapoarte ale organelor de control indicate la punctul 18 din Program	70%	100%
	2. Ponderele controalelor înregistrate în Registrul de Stat al Controalelor din totalul celor efectuate	Cancelaria de Stat	-	75%
	3. Numărul de cazuri de corupție identificate și sancționate în domeniul controlului de stat	Centrul Național Anticorupție	-	Reducere cu 20%

	3. Durata medie de efectuare a unui control (zile)	Rapoarte ale organelor de control indicate la punctul 18 din Program	5 zile	4 zile
Obiectiv General 3. Supravegherea eficientă a controalelor de stat și stabilirea parteneriatelor între organele de control și mediul de afaceri	1. Numărul de parteneriate stabilite de organele de control între ele și cu partenerii externi	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	-	Cel puțin un parteneriat național și internațional stabilit per organ de control
	2. Gradul de satisfacție al persoanelor supuse controlului	Rapoarte ale organelor de control indicate la punctul 18 din Program Sondaje de opinie	40%	80%

VI. COSTURI.

111. Estimarea generală a costurilor pentru implementarea și realizarea Programului a fost efectuată în baza activităților identificate în planul de acțiuni cu utilizarea instrumentelor de evaluare a costurilor dezvoltate de Ministerul Finanțelor sau în baza costurilor estimate de partenerii de dezvoltare.

112. Resursele financiare necesare pentru implementarea Programului sunt estimate la aproximativ 45083 mii lei. Costurile vor fi asigurate din mai multe surse, inclusiv din bugetul de stat și sprijinul partenerilor de dezvoltare.

113. Principalele surse de finanțare includ Programul „03 Executivul și serviciile de suport” (Subprogramul „01 Exercițierea guvernării”), Programul „50 Servicii generale economice și comerciale” (Subprogramul „02 Promovarea exporturilor”) și subprogramele prin care sunt finanțate organele de control menționate la punctul 18 din prezentul Program.

114. Costurile dezagregate pe ani sunt estimate după cum urmează:

2025 – 3517.2 mii lei

2026 - 22925.3 mii lei

2027 - 9672.2 mii lei

2028 - 10433.9 mii lei

115. Programul va beneficia de sprijinul partenerilor internaționali, inclusiv Grupul Băncii Mondiale, care va contribui cu 14701.8 mii lei pentru dezvoltarea unui nou sistem informațional în domeniul controlului de stat și formarea profesională a inspectorilor. Aceste resurse vor fi utilizate pentru dezvoltarea infrastructurii IT, modernizarea proceselor de control, consolidarea capacităților instituționale și optimizarea sistemului de controale.

116. Costurile estimative ale acțiunilor vor fi ajustate pe perioada implementării Planului de acțiuni, reieșind din volumele de alocații disponibile în bugetul de stat.

Tabelul 9. Costurile estimate pentru implementarea Programului.

Obiectiv general	Obiectiv specific	2025 (mii lei)	2026 (mii lei)	2027 (mii lei)	2028 (mii lei)	Costuri acoperite de CBTM (mii lei)	Surse externe (mii lei)	Total, mii lei
Obiectiv general 1. Control de stat eficient și uniform, bazat pe cadru normativ consolidat și aplicat consecvent, pentru a garanta respectarea legii și protejarea interesului public	Obiectiv specific 1.1. Obiectiv specific 1.1. Până în anul 2028, cadrul normativ asigură desfășurarea controalelor conform unor proceduri unificate și uniformizate	117.3	518.4	1418.5	117.3	2171.5		2171.5
	Obiectiv specific 1.2. Până în anul 2028, rapoartele anuale privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător atestă desfășurarea controalelor conform unor proceduri unificate și uniformizate în 90% din cazuri	325.3	809.9	559.9	559.9	2255.0		2255.0
	Obiectiv specific 1.3. Creșterea în toate domeniile de control a ponderii persoanelor supuse controlului care se conformează voluntar până în anul 2028	0.0	2411.3	2411.3	2411.3	7233.9		7233.9
	Total	442.6	3739.6	4389.7	3088.5	11660.4		11660.4
Obiectiv general 2. Dezvoltarea unor organe de control performante, conforme principiilor de bună guvernanta, care asigură integritate, transparentă și eficiență în activitatea lor	Obiectiv Specific 2.1. Stabilirea și aplicarea cerințelor minime de competență profesională a inspectorilor, cu dezvoltarea unui mecanism de remunerare competitivă până în anul 2028	0.0	507.2	0.0	0.0	507.2		507.2
	Obiectivul specific 2.2. Consolidarea capacității tehnice a organelor de control prin modernizarea infrastructurii IT, până în anul 2028	2500.0	10920.0	1500.0	1500.0	4500.0	11920.0	16420.0
	Obiectiv specific 2.3. Implementarea unui sistem de formare profesională continuă și inițială care să asigure dezvoltarea abilităților inspectorilor din cadrul organelor de control și certificarea acestora până în anul 2028	106.0	4902.0	1117.3	1011.3	4354.8	2781.8	7136.6

	Obiectiv specific 2.4. Creșterea transparenței și responsabilității în activitatea de control, prin elaborarea și publicarea rapoartelor anuale de către organele de control până în 2028	376.1	376.1	392.8	376.1	1521.1		1521.1
	Obiectiv specific 2.5. Prevenirea și investigarea cazurilor de corupție în cadrul efectuării controlului de stat prin măsuri de prevenție, programe de instruire anuale, sisteme de monitorizare continuă și sancționare a comportamentului neconform, până în anul 2028	0.0	806.8	806.8	806.8	2420.4		2420.4
	Total	2982.1	17512.1	3816.9	3694.2	13303.5	14701.8	28005.3
Obiectiv General 3. Supravegherea eficientă a controalelor de stat și stabilirea parteneriatelor între organele de control și mediul de afaceri	Obiectivul specific 3.1. Eficientizarea mecanismului de supraveghere a controalelor până în anul 2028	92.5	92.5	92.5	812.5	1090.0		1090
	Obiectiv specific 3.2. Consolidarea parteneriatelor între organele de control la nivel național și internațional prin încheierea acordurilor de colaborare până în anul 2028	0.0	1219.3	1011.3	1011.3	3241.9		3241.9
	Obiectiv specific 3.3. Creșterea implicării mediului de afaceri în implementarea bunelor practici de conformare voluntară, prin organizarea sesiunilor anuale de instruire până în anul 2028	0.0	361.8	361.8	361.8	1085.4		1085.4
	Total	92.5	1673.6	1465.6	3651.2	5417.3		5417.3
	TOTAL (PROGRAM)	3517.2	22925.3	9672.2	10433.9	30381.2	14701.8	45083.0

VII. RISCURI DE IMPLEMENTARE.

117. În contextul implementării Programului, au fost identificate anumite riscuri și vulnerabilități care ar putea afecta realizarea eficientă a acțiunilor planificate, după cum urmează:

Riscul anticipat	Impact (mic, mediu, mare)	Probabilitate (joasă, medie, înaltă)	Măsuri de diminuare/înlăturare a riscurilor
<i>Rezistența la schimbare în rândul personalului organelor de control:</i> Un risc major îl reprezintă rezistența la schimbare manifestată de personalul din cadrul organelor de control. Aceasta poate rezulta din neîncrederea în noile proceduri, teama de a pierde poziții sau responsabilități și poate conduce la o implementare întârziată sau ineficientă a noilor procese și tehnologii.	Mare	Medie	- Stabilirea unor mecanisme de colaborare între entitățile responsabile de implementare și alte instituții relevante, precum și cu partenerii de dezvoltare, pentru a asigura o implementare eficientă și coordonată. - Instituirea unui mecanism eficient pentru monitorizarea, evaluarea și raportarea progresului, pentru a asigura transparența și responsabilitatea în implementarea Programului.
<i>Capacitatea instituțională insuficientă a organelor de control:</i> Unele organe de control (în special cele mici) pot întâmpina dificultăți în implementarea noilor proceduri din cauza resurselor limitate, atât umane, cât și tehnice. Lipsa personalului calificat și a infrastructurii necesare pentru a adopta noile tehnologii poate afecta negativ progresul reformei	Mediu	Medie	Definirea clară a rolurilor și responsabilităților pentru fiecare autoritate implicată în implementarea acțiunilor planificate și introducerea unor măsuri specifice pentru creșterea capacității de implementare.
<i>Lipsa resurselor financiare necesare pentru modernizarea infrastructurii IT:</i> Implementarea unui sistem IT unificat pentru gestionarea controalelor necesită investiții. Lipsa fondurilor necesare alocate corespunzător, poate întârzia semnificativ digitalizarea proceselor de control și, implicit, implementarea reformelor	Mediu	Medie	- Estimarea cât mai exactă a costurilor pentru acțiunile din Plan și a contribuției partenerilor de dezvoltare; - Corelarea priorităților cu cadrul de planificare bugetară; - Asigurarea unei coordonări eficiente permanente cu partenerii de dezvoltare pe marginea priorităților de finanțare ale Programului
<i>Fluctuația personalului în cadrul organelor de control:</i> în contextul reformelor, există riscul fluctuației personalului. Aceasta poate genera pierderea memoriei instituționale și a capacității organelor de control de a implementa în mod eficient schimbările necesare	Mediu	Mare	Identificarea măsurilor de motivare și menținere a inspectorilor în sistem și consolidarea capacităților acestora

<i>Coruptibilitatea și lipsa integrității profesionale a inspectorilor.</i> Nivelul ridicat al riscului de corupție în activitățile de control poate compromite obiectivitatea și echitatea controlului de stat, favorizând deciziile subiective și lipsa de transparență. Aceste practici afectează încrederea publicului în instituțiile de control, subminează conformarea voluntară și creează un mediu de afaceri inechitabil, limitând concurența loială și dezvoltarea economică durabilă	Mare	Medie	Masuri de prevenire a corupției, prin instruirea inspectorilor. Investigarea și sancționarea cazurilor de corupție depistate.
--	------	-------	---

VIII. AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE.

118. Coordonarea și monitorizarea implementării programului va fi asigurată de către Cancelaria de Stat care va prezenta rapoartele de progres Guvernului. În același timp în implementarea Programului și a Planului de Acțiuni vor fi implicate organele de control și ministerele responsabile de elaborarea politicilor în domeniile respective după cum urmează:

- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
- Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
- Ministerul Sănătății
- Ministerul Mediului
- Ministerul Finanțelor
- Ministerul Muncii și Protecției Sociale
- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
- Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor
- Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor
- Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică
- Agenția Națională pentru Sănătate Publică
- Inspectoratul pentru Protecția Mediului
- Serviciul Vamal
- Serviciul Fiscal de Stat
- Agenția Națională Transport Auto
- Autoritatea Aeronautică Civilă
- Agenția Navală
- Inspectoratul de Stat al Muncii
- Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice
- Agenția Feroviară
- Agenția pentru Securitate Cibernetică
- Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale.

IX. PROCEDURI DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE.

119. Pentru asigurarea unei implementări eficiente și transparente a Programului, vor fi aplicate următoarele proceduri de raportare, monitorizare și evaluare:

Raportarea și monitorizarea anuală: va implica elaborarea unui raport anual detaliat privind implementarea Programului și a Planului de acțiuni (Anexa la prezentul program). Organele de control, ministerele și alte autorități publice centrale vor avea responsabilitatea de a implementa măsurile necesare pentru realizarea obiectivelor Programului și ale Planului de acțiuni. Aceste autorități vor prezenta anual, până la data de 25 februarie, Cancelariei de Stat, informații detaliate privind gradul de realizare a Programului și a Planului de acțiuni. Raportul anual va avea un caracter analitic, furnizând o bază de referință pentru planificarea activităților viitoare și pentru corectarea eventualelor deficiențe identificate. Monitorizarea anuală va evalua atât nivelul de realizare a activităților din Planul de acțiuni, cât și progresul în atingerea obiectivelor generale și specifice ale Programului. Acest raport va fi un instrument esențial pentru ajustarea direcțiilor de intervenție pentru anul următor.

Evaluarea finală: va avea drept obiectiv estimarea gradului de implementare a Programului și a Planului de acțiuni în ansamblu, bazată pe analiza indicatorilor de impact. Raportul de evaluare finală va fi elaborat cu suportul sectorului asociativ, academic și organizațiilor societății civile, asigurând astfel o evaluare obiectivă a rezultatelor obținute și a impactului avut asupra sectorului public și privat.

120. Aceste proceduri de raportare, monitorizare și evaluare sunt esențiale pentru a asigura transparența, responsabilitatea și eficiența în implementarea Programului și pentru a permite ajustarea strategică a acestuia pe parcursul perioadei de implementare, fiind asigurată consultarea periodică pe parcursul implementării programului, prin focus-grupuri, mese rotunde, interviuri, sondaje, chestionare sau ședințe ale grupurilor de lucru, după caz. Rezultatele implementării Programului vor fi prezentate anual la ședințele Consiliului național de soluționare a disputelor.

**PLANUL DE ACȚIUNI PENTRU IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE A DOMENIULUI CONTROLULUI DE STAT
PENTRU ANII 2025-2028**

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Sursă de finanțare	Termen de realizare	Instituție responsabilă	Parteneri
Obiectiv general 1. Control de stat eficient și uniform, bazat pe cadru normativ consolidat și aplicat consecvent, pentru a garanta respectarea legii și protejarea interesului public							
Obiectiv specific 1.1. Până în anulul 2028, cadrul normativ asigură desfășurarea controalelor conform unor proceduri unificate și uniformizate	1.1.1 Analiza și revizuirea cadrului normativ național în domeniul controalelor pentru transpunerea legislației Uniunii Europene, unificarea și uniformizarea procedurilor de control de stat	4 acte normative care au tangență asupra controlului de stat analizate și revizuite	832.0 (2027)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2027	Cancelaria de Stat Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale Ministerul Sănătății Ministerul Mediului Ministerul Finanțelor Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Banca Mondială, GIZ

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Sursă de finanțare	Termen de realizare	Instituție responsabilă	Parteneri
						Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	
	1.1.2. Revizuirea cadrului normativ național pentru eliminarea disproporționalității măsurilor punitive în raport cu gravitatea încălcărilor constatate	Actele aferente activității a cel puțin 5 organe de control revizuite	469.2 (2027)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2027	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 18 din Program	Banca Mondială, GIZ
	1.1.3. Analiza și revizuirea criteriilor de risc	7 metodologii de planificare a controalelor în baza analizei riscurilor revizuite 6 metodologii de planificare a controalelor în baza analizei riscurilor aprobate	401.1 (2026)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2027	Cancelaria de Stat Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale Ministerul Sănătății Ministerul Mediului Ministerul Finanțelor Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Banca Mondială, GIZ

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Sursă de finanțare	Termen de realizare	Instituție responsabilă	Parteneri
						Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Organele de control indicate la punctul 18 din Program	
	1.1.4. Revizuirea și monitorizarea calității listelor de verificare utilizate de organele de control pentru a asigura relevanța, claritatea și respectarea principiilor bunei reglementări	Revizuirea listelor de verificare pentru cel puțin 10 organe de control	469.2 (2025 – 117.3 2026 – 117.3 2027 – 117.3 2028 – 117.3)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2025 Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale Ministerul Sănătății Ministerul Mediului Ministerul Finanțelor Ministerul Muncii și Protecției Sociale Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Sursă de finanțare	Termen de realizare	Instituție responsabilă	Parteneri
						Organele de control indicate la punctul 18 din Program Cancelaria de Stat	
Obiectiv specific 1.2. Până în anul 2028, rapoartele anuale privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător atestă desfășurarea controalelor conform unor proceduri unificate și uniformizate în 90% din cazuri	1.2.1. Supravegherea respectării prevederilor Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat	Cel puțin 10 ședințe tematice cu organele de control	469.2 (2025 – 117.3 2026 – 117.3 2027 – 117.3 2028 – 117.3)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2025 Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Cancelaria de Stat	
	1.2.2. Realizarea evaluărilor anuale ale performanței organelor de control în raport cu indicatorii stabiliți, prin analize detaliate ale datelor din Registrul de stat al controalelor și rapoartelor organelor de control	1 evaluare realizată anual	832.0 (2025 – 208.0 2026 – 208.0 2027 – 208.0 2028 – 208.0)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2025 Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Cancelaria de Stat	
	1.2.3. Verificarea legalității, oportunității și motivării acțiunilor de control și evaluarea poverii controlului de stat și a riscurilor de sancționare nejustificată de către organele de control	Cel puțin 3 organe de control verificate anual	351.9 (2026 – 117.3 2027 – 117.3 2028 – 117.3)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 18 din Program	
	1.2.4. Efectuarea sondajelor anuale privind percepția activității organelor de control prin intermediul portalului controale.gov.md	1 sondaj anual	601.9 (2026 – 367.3 2027 – 117.3 2028 – 117.3)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027	Cancelaria de Stat Organele de	

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Sursă de finanțare	Termen de realizare	Instituție responsabilă	Parteneri
					Trim. IV 2028	control indicate la punctul 18 din Program	
Obiectiv specific 1.3. Creșterea ponderii persoanelor supuse controlului care se conformează voluntar până în anul 2028	1.3.1. Elaborarea și implementarea planurilor anuale de desfășurare a controalelor consultative specifice domeniilor de control	Cel puțin 5 % din controale au rol consultativ	2684,1 (2026 – 894.7 2027 – 894.7 2028 – 894.7)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2025 Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	
	1.3.2. Implementarea unor măsuri eficiente de control pentru a spori gradul de conformare a persoanelor supuse verificărilor	Creșterea cu cel puțin 3% anual a ponderii controalelor, inclusiv a vizitelor fiscale care nu se soldează cu aplicarea măsurilor restrictive și/sau sancțiunilor contravenționale pentru încălcările depistate în cadrul controalelor în raport cu numărul total de controale	2684,1 (2026 – 894.7 2027 – 894.7 2028 – 894.7)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	
	1.3.3. Organizarea evenimentelor de învățare prin schimb de experiență și a forumurilor de discuții pentru persoanele supuse controlului cu participarea reprezentanților organelor de control, în cadrul cărora persoanele supuse controlului împărtășesc bunele practici în domeniul conformării	Cel puțin un eveniment organizat anual pentru 30 de participanți	462.6 (2026 – 154.2 2027 – 154.2 2028 – 154.2)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	
	1.3.4. Organizarea campaniilor de consiliere și educare pentru persoanele supuse controlului	1. Cel puțin o campanie	1403.1 (2026 – 467.7	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026	Organele de control indicate	

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Sursă de finanțare	Termen de realizare	Instituție responsabilă	Parteneri
		organizată anual 2. Numărul persoanelor informate/educate în cadrul campaniilor	2027 – 467.7 2028 – 467.7)		Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	la punctul 18 din Program	
Obiectiv general 2. Dezvoltarea unor organe de control performante, conforme principiilor de bună guvernare, care asigură integritate, transparență și eficiență în activitatea lor							
Obiectiv Specific 2.1. Stabilirea și aplicarea cerințelor minime de competență profesională a inspectorilor, cu dezvoltarea unui mecanism de remunerare competitivă până în anul 2027	2.1.1. Modificarea Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar pentru a asigura remunerarea competitivă a inspectorilor	Proiect de modificare a Legii nr. 270/2018 elaborat și aprobat	129.0 (2026)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026	Ministerul Finanțelor	
	2.1.2. Stabilirea unor cerințe minime de competență și performanță profesională pentru funcția de inspector cu evaluarea semestrială a abilităților și progresului înregistrat în creșterea profesională	1. Regulament elaborat și aprobat 2. Cel puțin 90% dintre inspectori îndeplinesc cerințele minime	189.1 (2026)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	Banca Mondială, GIZ
	2.1.3. Stabilirea unor cerințe minime privind dotarea tehnică a inspectorilor	1. 15 organe de control au stabilit cerințe minime privind dotarea tehnică a inspectorilor conform domeniilor de control 2. Cel puțin 90% dintre inspectori sunt dotați conform cerințelor minime	189.1 (2026)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	Banca Mondială, GIZ
Obiectivul specific 2.2. Consolidarea capacității tehnice	2.2.1. Actualizarea și modernizarea Registrului de Stat al Controalelor (RSC) în conformitate cu	Versiunea 2.0 a RSC dezvoltată și funcțională	11920.0 (2025 – 2500.0)	Surse externe	Trim. IV 2025	Cancelaria de Stat	Banca Mondială

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Sursă de finanțare	Termen de realizare	Instituție responsabilă	Parteneri
a organelor de control prin modernizarea infrastructurii IT, până în anul 2028	recomandările raportului privind analiza RSC și necesitățile organelor de control		2026 – 9420)		Trim. IV 2026		
	2.2.2. Dezvoltarea modului informațional de analiză de risc	Modul funcțional	Costul inclus la acțiunea 2.3.1.	Parteneri externi	Trim. IV 2026	Serviciul Vamal	Delegația UE
	2.2.3. Automatizarea transferului de date privind sancțiunile contravenționale între Registrului de Stat al Controalelor și Registrul de Stat al Contravențiilor	Dezvoltarea și implementarea unei interfețe de interacțiune cu Registrul de Stat al Contravențiilor	Costul inclus la acțiunea 2.3.1.	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026	Cancelaria de Stat	
	2.2.4. Dezvoltarea și implementarea unor funcționalități automatizate în cadrul Registrului de Stat al Controalelor pentru generarea rapoartelor privind activitățile de control	Numărul și varietatea tipurilor de rapoarte care pot fi generate automat (ex.: rapoarte zilnice, lunare, anuale, pe domenii de control).	Costul inclus la acțiunea 2.3.1.	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026	Cancelaria de Stat	
	2.2.5. Certificarea organelor de control conform cerințelor ISO 17020	Cel puțin 3 domenii de control certificate conform cerințelor ISO 17020	4500.0 (2026 –1500.0 2027 – 1500.0 2028 –1500.0)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2025 Trim. IV 2026 Trim. IV 2028	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor Inspectoratul pentru Protecția Mediului	Banca Mondială

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Sursă de finanțare	Termen de realizare	Instituție responsabilă	Parteneri
Obiectiv specific 2.3. Implementarea unui sistem de formare profesională continuă și inițială care să asigure dezvoltarea abilităților inspectorilor din cadrul organelor de control și certificarea acestora până în anul 2028	2.3.1. Dezvoltarea unui program de instruire pentru inspectorii organelor de control inclusiv certificarea cunoștințelor și dobândirea competențelor tehnice și deontologice necesare	1. Program dezvoltat 2. Curriculum elaborat pe domenii de control	2781.8 (2026)	Parteneri externi	Trim. IV 2026	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 18 din Program Ministerul Educației și Cercetării Instituții de învățământ	Banca Mondială
	2.3.2. Participare la programele de instruire din țările UE, pentru inspectori	Cel puțin 60 de inspectori au participat la programele de instruire din țările UE	3033.9 (2026 – 1011.3 2027 – 1011.3 2028 – 1011.3)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 18 din Program	
	2.3.3. Elaborarea și aprobarea planurilor de formare și dezvoltare profesională continuă a inspectorilor	15 organe de control au elaborat planuri de formare și dezvoltare profesională a inspectorilor	1002.9 (2026)	Bugetul de stat	2026-2028	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	
	2.3.4. Instruirea inspectorilor din cadrul organelor de control în utilizarea Registrului de stat al controalelor și în domeniul analizei riscurilor	Cel puțin 45 inspectori instruiți anual	318.0 (2025 – 106.0 2026 – 106.0 2027 – 106.0)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2025 Trim. IV 2026 Trim. IV 2027	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 18 din Program	Banca Mondială

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Sursă de finanțare	Termen de realizare	Instituție responsabilă	Parteneri
Obiectiv specific 2.4. Creșterea transparenței și responsabilității în activitatea de control, prin elaborarea și publicarea rapoartelor anuale de către organele de control până în 2026	2.4.1. Elaborarea și publicarea rapoartelor anuale de activitate și a rezultatelor controalelor pe paginile web oficiale ale organelor de control	15 organe de control publică rapoarte anuale de activitate pe paginile web oficiale	1002.8 (2025 – 250.7 2026 – 250.7 2027 – 250.7 2028 – 250.7)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	
	2.4.2. Asigurarea accesului persoanelor supuse controlului la listele de verificare și informațiile despre procedurile de control pe paginile web oficiale ale organelor de control și controale.gov.md.	100% din listele de verificare publicate pe paginile web oficiale ale organelor de control și controale.gov.md	501.6 (2025 – 125.4 2026 – 125.4 2027 – 125.4 2028 – 125.4)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2025 Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 18 din Program	
	2.4.3. Implementarea unui sistem unic de feedback online pentru persoanele supuse controlului, inclusiv mecanisme de urmărire a îmbunătățirii procesului de control și asigurării comunicării transparente	Sistem unic de feedback implementat	16.7 (2027)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 18 din Program	
Obiectiv specific 2.5. Prevenirea și investigarea cazurilor de corupție în cadrul efectuării controlului de stat prin măsuri de prevenție, programe de instruire anuale, sisteme de monitorizare continuă și	2.5.1. Evaluarea riscurilor de corupție în cadrul organelor de control prin instruire și consultare	Cel puțin 4 instruiiri anual	376.8 (2026 – 125.6 2027 – 125.6 2028 – 125.6)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Centrul Național Anticorupție	
	2.5.2. Investigarea abuzurilor și cazurilor de corupție	1. Numărul de cazuri investigate 2. Numărul de sentințe de condamnare pentru cazuri de corupție în rândul inspectorilor	879.9 (2026 – 293.3 2027 – 293.3 2028 – 293.3)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Centrul Național Anticorupție	

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Sursă de finanțare	Termen de realizare	Instituție responsabilă	Parteneri
sanționare a comportamentului neconform, până în anul 2028	2.5.3. Implementarea standardului ISO 37001, Sistemul de Management Anti-Mită, de către organele de control cu stabilirea cerințelor-cadru și a indicatorilor privind respectarea principiilor bunei reglementări în conformitate cu prevederile Legii nr. 131/2012	Cel puțin 5 organe de control certificate conform cerințelor ISO 37001	1163.7 (2026 – 387.9 2027 – 387.9 2028 – 387.9)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	
Obiectiv General 3. Supravegherea eficientă a controalelor de stat și stabilirea parteneriatelor între organele de control și mediul de afaceri							
Obiectivul specific 3.1. Eficientizarea mecanismului de supraveghere a controalelor până în anul 2028	3.1.1. Creșterea numărului statelor de personal ale Cancelariei de Stat pentru coordonarea și supravegherea activității organelor de control	Cel puțin 3 unități de personal alocate suplimentar și angajate	720.0 (2028)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2027	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	
	3.1.2. Asigurarea funcționalității Consiliului Național de Soluționare a Disputelor	4 ședințe organizate anual cu decizii adoptate de coordonare a proiectelor de acte normative	370.0 (2025 – 92.5 2026 – 92.5 2027 – 92.5 2028 – 92.5)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2025 Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Cancelaria de Stat	
Obiectiv specific 3.2. Consolidarea parteneriatelor între organele de control la nivel național și internațional prin încheierea acordurilor de colaborare până în anul 2028	3.2.1. Stabilirea de parteneriate strategice cu organe de control din țările UE pentru a facilita schimbul de bune practici, instruire comună și alinierea la standardele europene	Cel puțin 2 parteneriate stabilite anual	3033.9 (2026 – 1011.3 2027 – 1011.3 2028 – 1011.3)	Bugetul de Stat Partenerii de dezvoltare	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Organele de control indicate la punctul 18 din Program Cancelaria de Stat	
	3.2.2. Elaborarea și semnarea unui acord interinstituțional de cooperare între organele de control, pentru coordonarea eficientă a controalelor comune	Acord elaborat și semnat	208.0 (2026)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2027	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 18 din Program	
Obiectiv specific 3.3. Creșterea	3.3.1. Dezvoltarea modulelor de instruire online pentru persoanele supuse controlului, privind	Cel puțin 15 module dezvoltate	900.0 (2026 – 300.0)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026	Cancelaria de Stat	

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Sursă de finanțare	Termen de realizare	Instituție responsabilă	Parteneri
implicării mediului de afaceri în implementarea bunelor practici de conformare voluntară, prin organizarea sesiunilor anuale de instruire până în anul 2028	legislația națională și legislația UE, orientate pe bunele practici de conformare și prevenire a abaterilor	și publicate pe platforma Mlearning	2027 – 300.0 2028 – 300.0)		Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	
	3.3.2. Organizarea forumurilor anuale între organele de control și mediul de afaceri, pentru îmbunătățirea colaborării	Cel puțin 1 forum anual	185.4 (2026 – 61.8 2027 – 61.8 2028 – 61.8)	Bugetul de Stat	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Organele de control indicate la punctul 18 din Program	
Costuri surse bugetare, mii lei			30381.2				
Costuri surse externe, mii lei			14701.8				
Total costuri, mii lei			45083.0				